

COORDONATORI

Prof. MOLDOVAN VIOLETA

Prof. LAZAR ADRIANA

Mirajul obiceiurilor și tradițiilor de iarnă din jud. Mureș

Materiale participante la Simpozionul județean
Mirajul Sărbătorilor de iarnă CAEJ poz. 8514 din 21.XII.2021

ISBN 978-973-0-35908-4

REGHIN 2022

CUPRINS

Moldovan Violeta și Lazar Adriana: <i>Concursul și Simpozionul județean "Mirajul Sărbătorilor de Iarnă" – ediția a II-a</i>	4
Ionescu Aurica: <i>Rulada de porc</i>	6
Ionescu Aurica: <i>Tradiții și obiceiuri legate de sărbătorile de iarnă</i>	7
Portik Laura: <i>Obiceiuri minunate, de la sate adunate</i>	10
Stan Andrea-Mihaela: <i>Tradiții și obiceiuri specifice sărbătorilor de iarnă</i>	13
Cifu Olga Maria: <i>Tradiții și obiceiuri de iarnă</i>	17
Șerban Ionela Maria: <i>Tradițiile de iarnă între bucurie și entuziasm, pupeze și colăcei tradiționali</i> ...	21
Hagymaș Laura Cristina: <i>Datinile străbune – prilej de manifestare a potențialului creativ și factor educativ</i>	23
Iacob Claudia Monica: <i>Crăciunul – între tradiție și modernitate</i>	27
Cătărig Daniela-Mădălina: <i>Rețete în versuri</i>	30
Moldoveanu Alina: <i>Colindatul cu turca în serbările preșcolărilor</i>	32
Gorcea Valentina Cornelia: <i>Obiceiuri de iarnă la români – Crăciunul, Anul Nou</i>	36
Ilieș Alexandra Claudia: <i>Sărbătorile de iarnă</i>	38
Covaciu Zenovia Claudia: <i>Datini și obiceiuri de iarnă românești</i>	41
Rusu Silvia: <i>E vremea colindelor</i>	43
Huza Cristina: <i>Fursecuri aromate de Crăciun</i>	44
Boitoș Monica Maria: <i>Tradiții și obiceiuri legate de sărbătorile de iarnă din localitatea Boiu</i>	45
Halați Maria: <i>Sărbătorile de Iarnă – Bucuria copiilor</i>	48
Nicoară Angela: <i>De ce iubim tradițiile?</i>	50
Petruț Andreea Gabriela: <i>Imaginea satului de altădată</i>	53
Morar Mariana: <i>Umblatul cu turca în comuna Deda</i>	55

Pop Oana Cosmina: <i>Tradiții și rețete de Crăciun din județul Mureș</i>	58
Bîndilă Carmen Maria: <i>Scorușe</i>	61
Luca Vidia Rodica: <i>Importanța sărbătorilor de iarnă în viața și educația preșcolarilor</i>	63
Dohotari Luminița: <i>Colăceii din Ajunul Crăciunului la Dumbrava</i>	66
Domokos Maria Magdolna, Hărșan Simona: <i>Lumină, iubire pentru fiecare</i>	68
Varga Kinga-Andrea, Bachman Rozalia: <i>Luca-napja – tradiție maghiară</i>	73
Maier Codruța: <i>Tradiția unică a belciugarilor</i>	75
Bumbu Mihaela: <i>Prăjitura cu urdă</i>	78
Cirilescu Sanda Elena: <i>Tradiții și obiceiuri de Crăciun</i>	79
Căprar Liliana: <i>Cozonac pufos în formă de stea pentru sărbători</i>	82
Giurgiu Monica: <i>Tradiția plugușorului</i>	84
Kellner Codruța Liliana: <i>Obiceiuri și tradiții românești de Crăciun și Anul Nou</i>	87
Valter Maria, Moldovan Florina: <i>Umblatul cu colindul în Ardeal</i>	90
Bucur Alina Maria, Baciș Sanda Paula: <i>Tradiții și superstiții – Mersul cu capra și umblatul cu ursul</i>	94
Dan Varvara Elena: <i>Sărbătoarea de Crăciun</i>	97
Lazar Adriana, Moldovan Violeta: <i>Tradiții și obiceiuri de Bobotează la Dedrad</i>	99
Moldovan Alina Maria, Popa Maria: <i>Turta dulce</i>	101

CONCURSUL ȘI SIMPOZIONUL JUDEȚEAN ”MIRAJUL SĂRBĂTORILOR DE IARNĂ”

Coord. Proiect: dir. prof. Moldovan Violeta

Prof. Lazar Adriana

În contextul educației gastronomice, proiectul „MIRAJUL SĂRBĂTORILOR DE IARNĂ” urmărește respectarea valorilor, tradițiilor și obiceiurilor de iarnă din diferitele zone ale județului nostru care au o importanță deosebită în viața adulților, a comunității cât și a copiilor. De asemenea, își propune cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor gastronomice de Crăciun și Anul Nou a diferitelor zone din județul nostru. Copiii își exprimă bucuria preparând dulciuri de Crăciun și Anul Nou.

Volumele izvorâte din cele două secțiuni ale Proiectului județean „Mirajul Sărbătorilor de Iarnă” – Ediția a II-a au urmărit promovarea valorilor practice ale educației interculturale. Iar scopul proiectului „Mirajul Sărbătorilor de Iarnă” a fost dezvoltarea capacității copiilor de a cunoaște și înțelege obiceiurile și tradițiile culturale, de stimulare a curiozității în ceea ce privește tradiția populară proprie, conservarea și promovarea acestora și stabilirea unor relații de prietenie.

Prin modalitățile inedite de realizare a rețetelor sau prin descrierea tradițiilor și obiceiurilor din zonă, fiecare partener a învățat modalități de organizare a colectivului de preșcolari pentru realizarea lor, rețete la îndemâna copiilor de anumite vârste.

Deși par aparent cărți de bucate pentru pitici sau cărți ce descriu tradițiile și obiceiurile pentru preșcolari, ele conțin elemente didactice valoroase pentru orice cadru didactic. Prin intermediul activităților practic-gospodărești fiecare autor al rețetelor propune și modalitatea concretă de realizare a acestora cu ajutorul și prin intermediul copiilor.

Deschiderea și interesul față de bunătățile, dar și de tradițiile și obiceiurile specifice anumitor zone culturale este dată și de unitățile școlare care au participat la acest proiect:

- Grădinița Puky Tîrgu-Mureș
- G.P.P. nr.1 Reghin
- G.P.N. nr.4 Reghin
- G.P.P. nr.4 Reghin
- G.P.P. Deda
- Școala Gimnazială ”T. Vladimirescu” Tîrgu-Mureș
- G.P.N. nr.3 Reghin
- G.P.N. Cipău
- G.P.P. Iernut
- G.P.P. Emanuel
- G.P.N. Cornești

- G.P.N. Beica de Jos
- G.P.P. nr.5 Reghin
- G.P.N. Ideciu de Sus
- G.P.N. Filea
- G.P.N. Neagra
- G.P.P. nr.2 Sovata
- G.P.N. Urisiu de Sus
- G.P.P. AMA Tîrgu-Mureș
- G.P.P. Ștefania Tîrgu-Mureș
- G.P.N. nr.4 Reghin
- G.P.N. Boiu
- G.P.N. Toaca
- G.P.P. Sânmiclăuș

Volumul secțiunii I a Concursului Județean ”Mirajul Sărbătorilor de Iarnă” cuprinde 44 de rețete puse în practică și prezentate de către 58 de cadre didactice.

Volumul Simpozionului județean ”Mirajul Sărbătorilor de Iarnă” cuprinde prezentări ale tradițiilor și obiceiurilor din diferite zone, proiecte de activitate, rețete sau versuri bine ticluite de 42 cadre didactice.

Mulțumim partenerilor, participanților și autorilor rețetelor pentru creativitate și implicare

Rețetă tradițională de Crăciun- Ruladă de porc afumată

Prof. Ionescu Aurica
Grădinița cu PN. Nr.4 Reghin

Pentru această rețetă avem nevoie de:

- “iepurele” de la porc (bucata întinsă de carne de pe burtă)
- “peștișori” (mușchii scurți)- 2 buc
- carne tocată- aproximativ o jumăte de kg.
- condimente: sare și piper
- usturoi
- foi de dafin
- boabe de piper
- moare de pe varză

Pentru început se curăță “iepurele”- bucata de carne- de grăsimea de pe ea, se bate bine cu gura de la o sticlă, se condimentează cu sare și piper, apoi se unge cu mujdei de usturoi. La fel se procedează cu cei doi mușchuleți care pot fi tăiați în două pe lungime. Carnea tocată, condimentată cu sare și piper se așează pe toată suprafața “iepurelui”, apoi se rulează. Când este gata rulada, se leagă cu sfoară, se așează în oală, iar apoi se acoperă de moare(apă de pe varza murată). Se pun boabe de piper și câteva foi de dafin(3-4 foi) și se pune la fiert. Se fierbe cam o oră jumate-două la foc mic. Când este gata se pune la aer să se scurgă și să se răcească, iar apoi este pusă la fum în afumătoare!!

Se servește la masa de Crăciun alături de alte aperitive tradiționale specifice zonei noastre: răcitură, toba, jumări, cartaboș, cârnați și lista poate continua...

Vă doresc poftă bună!!!

TRADIȚII ȘI OBICEIURI LEGATE DE SĂRBĂTORILE DE IARNĂ

Prof. Ionescu Aurica
Grădinița PN. Nr. 4 Reghin

Fără îndoială, luna decembrie este luna cea mai plină în sărbători dar și cea mai așteptată! Nașterea Domnului este un prilej de bucurie, cu toții petrecem și sărbătorim alături de familie și de cei apropiați! Dar pentru a întâmpina această mare sărbătoare trebuie să ne și pregătim atât trupește cât și sufletește dar în același timp și material.

Obiceiuri de Ignat

Tăiatul porcului era o tradiție mult așteptată în familia noastră care avea loc de obicei în ziua de 20 decembrie, cunoscută în popor sub denumirea de Ignatul porcilor. Bunica imi spunea o poveste, cum în această noapte porcii visau că vor fi tăiați. De acum în colo nu se mai îngrașă porcul, nu mai pune carne pe el și nu mai mănâncă, pentru că și-au visat tăierea. Singura activitate permisă în acea zi era tăierea porcului. Femeile însărcinate, de teamă să nu nască copii cu infirmități, respectau cu strictețe interdicția de a lucra.

La tăierea porcului nu trebuie să stea nimeni prin apropiere, dintre cei care sunt miloși din fire, căci se credea că porcul moare cu mare greutate, iar carnea unui asemenea porc nu va mai fi bună. Cel care taie porcul nu trebuie să strângă din dinți, ca să nu iasă carnea porcului tare și să fiarbă cu greutate.

Bunicul, cel care era specialistul în tăiatul porcului(iar mai apoi tatăl meu care a preluat ștafeta învățând la rândul lui să taie porcul), ne arăta splina porcului prin care descoperea durata iernii: dacă splina era groasă în capăt, e semn că vom avea o iarnă grea cu multă zăpadă, însă, dacă este subțire, arată că va fi iarnă săracă în omat, iar anul nu va fi îmbelșugat.

Colindatul

Colindul de Crăciun datează din vremuri străbune și creștine, fiind cel mai vechi mesaj dus de copii, despre vestea Nașterii Pruncului Iisus, preluat din înțelepciunea tradițional-creștină de fiecare generație, ca moștenire spirituală, spre dăinuire, în veacul veacurilor.

Obiceiul colindatului are și menirea de a atrage atenția că este necesară pregătirea sufletească și trupească pentru ca Hristos să Se nască tainic în fiecare dintre noi. Colindele ne descoperă că Întruparea Mântuitorului are ca scop mântuirea neamului omenesc.

La noi în sat, la Râpa de Jos mergeam la colindat în grupuri de fete și băieți pâna la lasarea serii. Îmi aduc bine aminte aceste momente parca ar fi ieri. Zăpada scârțâia, frigul ne brazda fața dar noi nu ne lasam până nu colindam fiecare casă, aducând bucurie în casele oamenilor. Primeam mere, nuci, turtă dulce sau bani pe care îi adunam să ne cumpărăm câte o jucărie.

Turca

După miezul nopții porneau la colindat, tinerii feciori cu Turca, pe la fiecare casă. Obicei de colindat al cetei de feciori, practicat în special în satele de pe valea Mureșului superior, în seara și noaptea de Ajun a Crăciunului, dar a cărui pregătire începe la intrarea în post, cu alegerea vătafilor, cetei și a locului unde se va face „Berea”- casa unde se vor aduna tinerii- feciori și fete- în serile din post, chemați prin bucium, pentru a pregăti turca. Numele obiceiului vine de la masca zoomorfă deosebit de interesantă ce însoțește cu jocul ei colindele specifice ale cetei de feciori- animal fantastic, simbol al zeiței preistorice care poartă numele feminin al taurului, obiceiul păstrând ecourile miturilor precreștine legate de moartea și renașterea naturii, cu rol refertilizator.

Ceata, formată din tinerii din sat, câțiva dintre bătrâni buni cunoscători ai obiceiului și colindelor specifice, turca, jucată de un tânăr priceput, “bgidușul”, însoțitorul îndeaproape al acestuia și

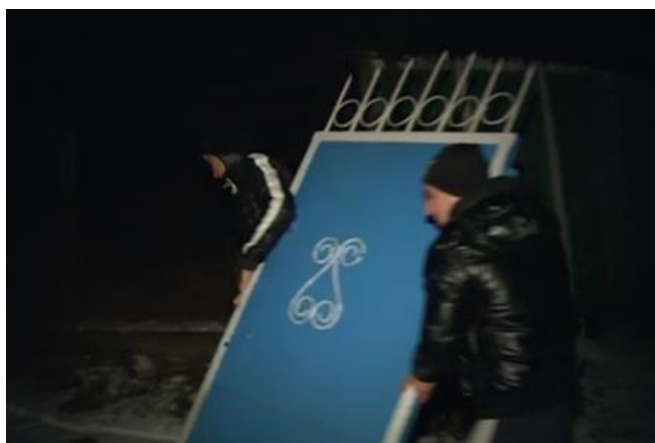
conducătorul ceremoniei, și câțiva muzicanți, colindă toate casele din sat, începând de la cea a preotului, urându-i pace și sănătate, colindele fiind menite să asigure belșugul în casa celui colindat în anul care vine. În casele unde sunt fete de măritat sau neveste tinere, acestea sunt jucate de către fecior. Colinda turcii este platită de fiecare casă, în produse și bani, cu care se organizează masa și petrecerea pentru toți cei care au primit-o, la Bobotează, cunoscută sub numele de Joc. Acolo era prilejul de a se cunoaște fetele cu feciorii din sat, sau de a se întâlni cei care se placeau. Bineînțeles că fetele erau însoțite de cineva din familie!

Descolindatul

În lumea satului tradițional, cei care refuzau să-i primească pe colindători, erau sancționați printr-un gest contrar colindatului, numit descolindat. În satul meu, feciorii smulgeau mortile din țâțână și le aruncau te miri pe unde sau le ascundeau de le cautau zile întregi.

Atunci când îi primeai pe colindători și se ura: “Câte cuie sunt pe masă/ Atâția galbeni pe masă!/ Câte paie în ogor/ Atâtea vite-n obor!”, în vreme ce la descolindat se spunea: “Câte paie sunt în șură/ Atâtea găini moarte-n bătătură!” sau „Câte cuie sunt pe casă/ Atâția paduchi în casă/ Și-atâția șoareci pe masă.”

OBICEIURI MINUNATE, DE LA SATE ADUNATE

Educatoare Portik Laura
Grădinița P.P.Nr.1 Reghin

Cele mai așteptate sărbători sunt sărbătorile de iarnă. Acestea ne umple casa de iubire și armonie, iar sufletul de bucurie.

Sărbătorile de iarnă sunt cele mai dorite și așteptate sărbători din an atât datorită frumuseții acestora cât și valorii spirituale. Ele sunt concentrate în jurul a două mari sărbători de iarnă: „Crăciunul” și „Anul Nou”. Caracteristica lor fiind repertoriul neasemuit de bogat de datini și credințe, în realizarea artistice, literare, muzicale.

Colindele, colinde de copii, urările din belșug și recoltă bogată ca: ”Plugușorul”, ”Sorcova”, ”Cântecele de stea”, jocurile cu măști, „Turca” sunt câteva dintre manifestările folclorice care fac din sărbătorile de iarnă cele mai spectaculoase manifestări spirituale ale poporului nostru.

Colindele sunt cântecele cu care copiii, tinerii, maturii îl întâmpină pe Hristos pe pământ. Aceste tradiții s-au păstrat de pe timpul romanilor. Colindele de Crăciun narează despre viața zbuciumată a Mântuitorului, de la naștere până la răstignire.

Un obicei păstrat în zona Ardealului este umblatul cu Steaua între Crăciun și Bobotează. Steaua este luminoasă întocmită cu meșteșug, este compusă din spezeze de brad îmbrăcată cu hârtie albă, iar înăuntru se află aprinsă o lumânare. Se zărește înfățișată ieslea în care s-a născut Iisus Hristos, apoi Maica Domnului, pruncul, cei trei magi și păstorii. Fiecare colț al stelei are un clopoțel.

Cei care umblă cu steaua cântă colinde care amintesc de viața Domnului. Ei trec pe sub ferestre, lumina strălucește și strigă:

„ Cine primește
Steaua frumoasă
Si luminoasă
Cu colțuri multe
Si mărunte
De la nașterea
Lui Hristos
Dăruite.”

Steaua este pofțită în casă și copiii încep a cânta deosebitele cântece de stea, care mai de care mai frumoase.

În unele sate se mai practică și umblatul cu „Turca”. „Turca” este formată dintr-un băț mai gros care are la capăt un clonț și un covor mai mic împodobit cu cănaci din lână. Cei care joacă „turca” se

bagă sub covoraș și mânuiește bățul cu o mână și cu cealaltă dispozitivul de acționare a clonțului. El dansează (joacă) pe un ritm cântat la fluier de un alt flăcău. Jocul „Turcii” are mai multe etape care simulează: setea, foamea, deocherea. Turca se întinde pe jos în timp ce fluierașul cântă o melodie doinită, iar apoi totul revine pe ritmul de mai înainte și jocul începe din nou. Ea este însoțită de un alai din care fac parte feciorii din sat (unul cântă la fluier, altul chiuie și un negociator care va negocia cu gazda răsplata pe care ei o vor primi pentru jocul turcii). Alaiul este răsplătit cu cozonac, băutură, prăjituri.

Exemplu de joc:

Fecior: „Bună seara, bună seara

Am ajuns la casa voastră

Cu turcuța cea frumoasă

Primiți cu turca?”

Gazda: „Primim, primim! Hai arătați-ne ce știți!

Jocul cu turca: „Ta, ța, ța căpriță ța

Te-am adus din Africa,

Te-am crescut cu biberonul,

Te-am adus cu avionul.

Când e vânt și vreme rea

Moare și turcuța mea,

Săracă turcuța mea

Cu jale mă uit la ea.

Nici nu mișcă, nici nu suflă

Numai cu un ochi se uită.

Hai, turcuță scoală sus

De-i vedea unde am ajuns!

Gospodaru-i om de treabă

Si ți-o da un braț de iarbă.

Gazdă bună să trăiești

Pe noi să ne răsplătești

Cu colac și cu slănină,

Cum îi datina străbună,

Caprei boabe de secară

Să aibă poftă să mai sară.

La copiii mititei

Împarte colăcei.”

Înrudită cu turca este umblatul cu „Capra” obicei practicat între Crăciun și Anul Nou. Capra este mai mică ca și dimensiuni decât turca și nu este atât de îmbodobită. Jocul caprei a devenit un ritual menit să aducă rodnicie anului care urmează. Jocul ei devine un pretext pentru tradiționalele manifestări artistice, devine un prilej de înveselire a gospodarilor precum și de transmitere a unor urări bune cu prilejul Anului Nou.

Capra poate fi însoțită de diferite personaje: ciobani, moșnegi, babe sau alți dansatori în costume populare. Dansul caprei semnifică „moartea „anului care tocmai se încheie și nașterea anului care vine.

Poporul român cultivă aceste cântece și jocuri tradiționale. Tradiția este puternică, dar aflate într-un proces de dezvoltare cântecele și jocurile trec mereu prin schimbări și adaptări. Unele categorii sunt mai conservatoare, iar altele sunt mai predispuse inovației. Trebuie să conservăm, păstrăm și promovăm adevăratele valori ale poporului român. Noi avem datoria de a le transmite urmașilor aceste valori astfel încât ele să nu dispară ci să dăinuie de-a lungul timpului.

Bibliografie:

Olimpia Cota, Maricica Diamant, Natalia Hărșan, Aurelia Lazăr, Moldoveanu Alina, Adriana Liliana, Ionela Serban :”Tradiții și obiceiurile românești”Ed. Nico 2006

Prof. STAN ANDREA MIHAELA
GRADINITA PUKY TG. MUREȘ

Iarna, satul românesc devine un colț de rai. Este singurul anotimp din an în care domnește principiul repaosului și al odihnei. În timp ce grâul germinează sub stratul mare de zăpadă, casele țăranilor, calde și primitive, se pregătesc de sărbătoare.

Sărbătorile de iarnă la români încep odată cu Sf. Nicolae, la 6 decembrie și se încheie în 24 februarie, cu Dragobetele, care marchează începutul primăverii și al anului agricol.

Sărbătorile de iarnă petrecute în mijlocul satului românesc reprezintă o experiență unică, deopotrivă încărcată de veselie, dramatism, ironie și poezie. Un amalgam de contraste pe care doar românii îl pot armoniza atât de bine. Mesele îmbelșugate, poveștile și colinda tristă, cântecul vesel, dansul dramatic, căldura și ospitalitatea gazdelor, toate acestea te scot din cotidian. Mai greu este să alegi o zonă anume. Indiferent dacă ești în Moldova, în Transilvania, în Oltenia sau în Dobrogea, iarna are o încărcătură și o aromă anume. Tradițiile și obiceiurile românilor diferă de la o zonă la alta, dar frumusețea lor, unicitatea și ineditul sunt cuvinte care nu lipsesc din nici o descriere. Cele mai multe tradiții și obiceiuri care înconjoară sărbătorile de iarnă se respectă cu strictețe în zonele rurale din Bucovina și Maramureș. Conform tradiției, sărbătorile de iarnă se petrec acasă în familie, alături de cei dragi.

Ziua națională a României – 1 decembrie

Ziua națională a României a fost, între anii 1866-1947, ziua de 10 mai, apoi, între 1948-1989, ziua de 23 august. Prin legea nr. 10 din 31 iulie 1990, promulgată de președintele Ion Iliescu și publicată în Monitorul Oficial nr. 95 din 1 august 1990, ziua de 1 decembrie a fost adoptată ca zi națională și sărbătoare publică în România.

Sfântul Ierarh Nicolae – 6 decembrie

Sfântul Nicolae, ierarhul din localitatea Mira, este cel mai cunoscut și iubit sfânt al Bisericii Ortodoxe. Născut în jurul anului 280, în localitatea Patara Lichiei, și trecut la cele veșnice în jurul anului 345, în localitatea Mira (astăzi Kocademre, Turcia), acest sfânt ierarh s-a făcut pe sine chip al smereniei și al sărăciei, slujind lui Dumnezeu și semenilor săi, nu numai până în ultimul ceas al vieții sale, ci și până astăzi.

Ignatul - 20 decembrie - paradoxul purificării prin post și sânge

Ritualul sacrificării porcului, ce are loc înaintea Crăciunului, prezintă o legătură evidentă între mitologia Greciei antice și religia populară românească. Nu numai românii credeau că sângele scurs la sacrificiul porcului putea spăla crimele sau nelegiuirile oamenilor, cât de mari ar fi fost acestea. Puterea sa purificatoare, asimilată celei a focului, e ilustrată și în mitologia greacă. Medeea este izbăvită de păcatul fratricidului prin sângele unui purcel de lapte sacrificat de Circe. Oreste este purificat de matricid de Apollo tot prin sacrificiul expiator al unui porc.

Bradul de Crăciun

Un obicei specific sărbătorilor de iarnă este aducerea în casă și împodobirea unui brad. Un cântec specific spune: *O brad frumos, o brad frumos, / Cu cetina tot verde... / Tu ești copacul credincios, / Ce frunza nu și-o pierde...*

Încă din Antichitate, oamenii se închinau la pomi numiți de ei *sacri*. Druizii socoteau stejarul drept copac sfânt. Egiptenii aveau palmierul, iar scandinavii și românii – bradul!

Românii, în timpul Saturnaliei, împodobeau bradul cu boabe roșii.

AJUNUL CRACIUNULUI SI CRACIUNUL

Colindul de Moș Ajun datează din vremuri străbune și creștine, fiind cel mai vechi mesaj dus de copii, despre vestea Nașterii Pruncului Iisus, preluat din înțelepciunea tradițional-creștină de fiecare generație, ca moștenire spirituală, spre dănuire în veacul veacurilor. Din punct de vedere etimologic, cuvântul colind deriva din latinescul colo-colare, care înseamnă "ceea ce trebuie respectat, cinstit". Sunt persoane care susțin că acest termen vine de la latinescul "calendae", care provine din "calare" (chemare).

Obiceiul colindatului are și menirea de a ne atrage atenția că este necesară pregătirea sufletească și trupească pentru ca Hristos să Se nască tainic în fiecare dintre noi. Colindele ne descoperă că Întruparea Mântuitorului are ca scop mântuirea neamului omenesc.

Colindatul, capsra, steaua, plugusorul, sorcova sunt altele dintre tradițiile și obiceiurile practicate de romani în această perioadă frumoasă.

a) Retete traditionale specifice sarbatorilor de iarna din zona autorului lucrării.

Bucataria romaneasca are diverse influente din popoarele invecinate sau a celor care au cucerit teritoriul romanesc de-a lungul timpului. Eu nu stiu foarte multe despre originile fiecarui fel de mancare, dar la noi, în Targu Mures (și mai ales în zona Ardealului), mancarurile au imprumutat mult din specificul mancarurilor unguresti, adica mancaruri drese cu smantana și mai condimentate, indeosebi cu boia de ardei sau sasesti, în zona Sighisoarei și Sibiului.

Spune-mi sincer acum: cat ai stat pe langa bunica ta pentru a-i fura secretele acelor delicioase **sarmale ardelenesti**? Ce sfaturi și trucuri ai primit? Și de cate ori ti-a spus ca trebuie sa le faci cu dragoste ca sa iasa?

Eu am stat toata copilăria pe langa bunica sa-i învat trucurile culinare. Aceasta este reteta pe care am notat-o de-a lungul anilor, privind și sperand ca îi pot calca pe urme.

Ingrediente:

- 1 kg de carne de porc tocata (sau 3/4 kg carne de porc și 1/4 kg carne de vita tocata)
- ciolan afumat
- costita afumata

- 200 g orez
- 2 cepe tocate
- 2 oua
- 4 linguri de untura (daca nu ai, poti pune ulei)
- 1 kg de varza tocata marunt
- 1 varza murata intreaga
- 2 linguri de boia dulce
- usturoi tocat
- sare, piper, cimbru si maghiran- dupa gust
- smantana pentru service

1. Fierbe orezul intr-un vas cu multa apa, sare si putin ulei, timp de 10 minute.

2. Prajeste ceapa in untura/ulei pana devine usor aurie.

3. Pune ceapa prajita, carnea si usturoiul tocat, orezul fiert si 1 lingura de boia intr-un vas mare si asezona cu sare, piper, putin cimbru si maghiran, dupa gust. Amesteca bine folosind o lingura de lemn. E distractiv sa-ti folosesti chiar mainile!

4. Desfa varza murata si alege foi de dimensiuni potrivite - in functie de cat de mari iti plac aceste **sarmale ardelenesti**.

5. Umple aceste foi cu amestecul obtinut si ruleaza-le, presandu-le usor la capete pentru a nu se desface in timpul fierberii.

6. Pune (preferabil intr-un vas de lut traditional sau intr-o oala simpla, foarte adanca) un strat de varza tocata pe fundul vasului, imprastie cu generozitate bucati de ciolan si costita pentru acea aroma "afumata, inca un strat de varza si apoi unul de **sarmale ardelenesti**. Repeta procedura de cateva ori pana umpli vasul (sau pana termini ingredientele).

7. Pune varza murata deasupra si condimenteaza cu cealalata lingurita de boia, cimbru si maghiran, dupa gust (nu mai pune multa sare deoarece varza murata e deja foarte sarata).

8. Adauga apa si zeama de varza, acoperind aproape complet straturile de varza si **sarmale ardelenesti**. Unele familii adauga si felii de rosii sau bulion amestecat cu apa pentru a sublinia gustul acrisor.

9. Fierbe la foc mic, fara sa amesteci, pana la 4 ore in cuptor, verificand mereu sa mai fie lichid. Adauga smantana doar la servire!

Aceasta este reteta traditionala a bunicii mele de **sarmale ardelenesti**, delicioasa, savuroasa si cu un gust aparte, care m-a ajutat sa am o mica parte din Romania (sau macar din Ardeal) oriunde m-as fi aflat in lume!

Secretul? DRAGOSTE SI IUBIRE

TRADIȚII ȘI OBICEIURI DE IARNĂ

Prof. CIFU OLGA -MARIA
GRĂDINIȚA P.P nr.1 Reghin

La români sărbătorile de iarnă, în special Crăciunul, sunt sărbătorile de suflet. Amintirea copilăriei ce ne revine puternic în suflet și în minte, zăpezile bogate și prevestitoare de rod îmbelșugat, colindele și clinchetele de clopoței, mirosul proaspăt de brad, dar și de cozonaci, nerăbdarea așteptării darurilor sub pomul de iarnă, toate creează în sânul familiei o atmosferă de liniște și iubire.

Decembrie este luna cadourilor și a sărbătorilor de iarnă (Sfântul Nicolae, Crăciunul, Anul Nou) și poate unul dintre cele mai așteptate momente ale anului, mai ales pentru cei mici care ard de nerăbdare să vadă ce primesc de la Moș Nicolae în ghetuțele pregătite de cu seară.

Obiceiul din seara Sfântului Nicolae a luat naștere la oraș și s-a răspândit și în mediul rural. Fiecare trăiește din plin sărbătorile, însă nu toată lumea cunoaște adevăratele istorii și semnificații ale datinilor de iarnă. Pentru a aprecia mai mult tradițiile, vă oferim o mică istorie a Moșului Nicolae.

Pe 6 decembrie, este ziua Sfântului Nicolae, iar, după tradiția populară, aceasta este prima zi de iarnă. Credincios, Sfântul Nicolae este făptuitor de minuni și martir pentru credința în Iisus. La români, Sfântul Nicolae este închipuit ca un moș cu barba albă care poate aduce ninsoarea scuturându-și bărbia. Datorită tradiției occidentale, Moș Nicolae este și cel care face cadouri celor mici. În seara din Ajun (5 decembrie), părinții pun în încălțăminte copiilor, pe care aceștia și-o pregătesc cu mare grijă, multe dulciuri și, uneori, jucării. În unele locuri există și obiceiul de a pune alături de cadouri și

o nuielușă care ar trebui să îi cumițească, măcar în principiu, pe copiii care nu s-au purtat bine în timpul anului.

Legenda istoriei lui Moș Nicolae vorbește despre un nobil sărac care avea trei fete pe care nu le putea mărita din cauza situației financiare precare. Se spune că Nicolae de Mira, înainte de a deveni Sfânt, a decis să-l ajute pe acest nobil lasând câte un saculeț cu aur la ușa casei acestuia de fiecare dată când una dintre cele trei fete a ajuns la vârsta măritişului. Vrând să știe cine îi face aceste cadouri, nobilul a urmărit la cea de-a treia fată ușa casei. Povestea spune că Nicolae s-a urcat pe acoperiș și a dat drumul saculețului prin hornul casei în niște șosete puse la uscat. Astfel s-a născut ideea ciorapilor atârnați la gura sobelor și a șemineelor în care se primeau cadourile.

Cel mai important este Crăciunul, considerat ca sărbătoarea nașterii Domnului nostru Iisus Hristos. Oamenii au adaptat-o creând tradiții și obiceiuri conform culturii lor specific. Crăciunul mai este numit și sărbătoarea familiei, este sărbătoarea când toți se reunesc, părinții, copiii, nepoții, își fac daruri, se bucură de momentele și atmosfera din jurul mesei, cu credința că prin cinstirea cum se cuvine a sărbătorii vom avea un an mai bun și mai bogat. La sate sunt păstrate mai bine tradițiile și obiceiurile specifice acestei sărbători. Repertoriul tradițional al obiceiurilor și tradițiilor românești cuprinde pe lângă colindele propriu-zise - cântece de stea, plugușorul, sorcova, jocuri cu măști (țurca, cerbul, brezaia), teatrul popular, dansuri (căluții, călușerii) - și o seamă de datini, practici, superstiții, ziceri, sfaturi cu originea în credințe și mituri străvechi sau creștine. Dintre acestea, care exprimă înțelepciunea populară, realul sau fantasticul, esențe ale bogăției noastre spirituale, enumăr câteva.

Pe 20 decembrie în calendarul ortodox se sărbătorește ziua Sfântului Ignat. În aceasta zi, datina rânduiește să fie tăiat porcul de Crăciun. Pentru că oamenii cred că un porc neînjunghiat în această zi nu se mai îngrașă pentru că își visează cuțitul. Nerespectarea acestui obicei poate provoca, după unii, incidente neplăcute. În mod evident, și acest obicei păstrează elemente de ritual păgân (în Egiptul Antic și în Grecia Antică porcul era sacrificat în cinstea unor zeități). În unele părți, în Ajunul Crăciunului se pun pe masă un colac și un pahar de apă, deoarece se crede că sufletele celor răposați vin în această noapte pe la casele lor, gustă din colac și-și udă gura cu apă.

În Ajunul Crăciunului, cei ce cresc albine, nu dau nimic din casă, ca albinelor să le meargă bine și să nu părească stupul pe vremea roitului.

În Ajunul Crăciunului nu e bine să te bați, nici măcar în glumă, cu cineva, căci faci buboiaie peste an.

La cele trei sărbători mari - Crăciun, Paște și Rusalii - să te speli cu apa în care au fost puși bani de argint și vei fi bănos.

Nu e bine ca în Ajunul Crăciunului să fie pus pe masă mai întâi rachiul, pentru că nu el are întâietate în această seară, ci bucatele.

Dacă visezi grâu verde în postul Crăciunului e semn bun că anul care vine are să fie mănos în toate.

În seara de 23 spre 24 decembrie, până după miezul nopții și în unele locuri până la ziuă, copiii merg din casă în casă cu colinda. După credința populară, ei sunt purtători de noroc și fericire.

Prin Transilvania, se înțelege sub numele de "zorit" datina de a se cânta colinde de către feciori și oameni însurați la "zoritul" în ziua de Crăciun.

Începând cu întâia zi de Crăciun și în următoarele zile ale acestei sărbători, copiii umblă cu Steaua, cântând colinde de stea prin care vestesc nașterea lui Iisus Hristos.

Datina împodobirii bradului de Crăciun pare a fi de obârșie germană, așa cum este și cântecul "O, brad frumos!". În Germania, această sărbătoare este cunoscută sub numele de Cristbaum.

Împodobirea Pomului de Crăciun a pătruns din Alsacia în Franța la sfârșitul secolului al XIX-lea, precum și în Țările de Jos, Spania, Italia, Elveția. Tot pe la sfârșitul secolului al XIX-lea, această datină se întâlnește în casele nemților din orașele românești și apoi se răspândește pe cuprinsul țării, odată cu cântecul bradului "O, Tannenbaum!" (O, brad faimos!)

Despre Moș Ajun se spune că a fost baciul aflat în slujba lui Moș Crăciun, stăpânul staulului unde Maica Domnului l-a născut pe Iisus Hristos.

Colinda a dobândit o destinație precisă ca formă de magie benefică, ea marcând rodnicia câmpurilor, sporul animalelor domestice, creșterea copiilor, împlinirea prin căsătorie a tinerilor, pacea și tihna bătrânilor, influențarea, în sens pozitiv, a vieții oamenilor și a naturii. La sfârșitul colindului ceata de colindători va primi răsplata. În vremurile vechi ei primeau covrigi, nuci, mere, cozonac. Acum însă ei sunt răsplătiți cu bani.

Vinul era în unele regiuni ale țării și simbol al comuniunii, al unirii a doi tineri. În momentul solemn al căsătoriei li se toarnă vin peste mâinile lor împreunate, simbolizând puterea vieții, trăinicia și fericirea noii familii. "Paharul de aur" este paharul ritual cu care se bea la zile mari, cum este sărbătoarea Crăciunului, din care s-a băut cândva în momente solemne, la botez, la cununie și care reprezintă un bun al familiei, transmițându-se din generație în generație. La origine are un înțeles magic, proprietăți curative, unele dintre astfel de pahare poartă inscripții cu caracter misterios.

În Ajunul Anului Nou, feciorii care merg la colindat schimbă porțile unor săteni care s-au certat în cursul anului, determinându-i astfel să vorbească și să se împace.

În ziua de Crăciun nu se scoate gunoiul afară decât a doua zi, deoarece dacă-l arunci "îți arunci norocul!"

În dimineața de Crăciun e bine să ne spălăm cu apa curată, luată dintr-un izvor sau fântână în care punem o monedă de argint, pentru ca tot anul să fim curați ca argintul și feriți de boli.

Un obicei de Anul Nou, care aduce mare bucurie copiilor, este umblatul cu sorcova. Aceștia au o crenguță înmugurită de copac sau o sorcovă confecționată dintr-un băț în jurul căruia s-au împletit flori de hârtie colorată. Numele de sorcovă are originea în cuvântul bulgar surov (verde fraged), făcând aluzie la ramura abia îmbobocită, ruptă odinioară dintr-un arbore. Atingând de mai multe ori persoanele cu sorcova sunt făcute urări de bine și bunăstare celui vizat.

În concluzie, tradițiile nu trebuie uitate, cu toate ca ele se schimbă mereu. Treptat, ele se mușamalizează într-o anumită formă, dar nu dispar din societate. Legătura cu trecutul nu trebuie să se rupă, deoarece, în caz contrar, trecutul național ar deveni ininteligibil pentru generațiile următoare.

BIBLIOGRAFIE:

- 1.Constantin Eretescu, „Folclorul literar al românilor”, Editura Compania, 2007.
- 2.Narcisa Alexandru Stiuca, „Sărbătoarea noastră de toate zilele –sarbatori în cinstea iernii”, Editura Cartea de buzunar, 2005.

TRADIȚIILE DE IARNĂ ÎNTRE BUCURIE ȘI ENTUZIASM, PUPEZE ȘI COLĂCEI TRADIȚIONALI

Prof. Șerban Ionela Maria
Grădinița P.P.4 Reghin

Tradițiile de iarnă, cu bucurie și entuziasm, ne umplu sufletele de lumina semnificației acestei mari și binecuvântate sărbători, a Crăciunului. Activitățile derulate în preajma acestei sărbători vin să întâmpine bucuria nașterii pruncului Iisus în ieslea din Betleem.

Profunzimea tradițiilor pornește de la țară, căci acolo e locul unde acestea s-au născut și au crescut, sub simbolul autentic al țăranilor noștri români, de pretutindeni. Acolo, la țară, am vazut și am simțit tradiția aproape de sufletul omului, de simplitatea portului românesc, de glasul dulce al colindelor. Într-un sătuc transilvănean, aproape de Reghin, locul meu natal, aveam căsuța bunicii mei de la țară. Acolo îmi petreceam vacanțele și acolo mi s-au insuflat valorile tradiției noastre românești.

Îmi amintesc cum bunica se pregătea de marea sărbătoare organizându-se pentru coptul în cuptor al minunaților cozonaci, al pupezelor, colacilor, cocelor, cornulețelor cu dulceață, urdă și câte și mai câte felurite preparate, care mai de care mai gustoase și mai pline de savoare. Și nu oricum, acestea erau realizate cu multă răbdare și îndemânare din partea buniciței mele dragi, activități la care participam cu plăcere și entuziasm, în calitate de ajutor pentru mai mult spor. Am învățat să pregătesc umplutura pentru cozonaci, să îi rulez, să fac cornulețele minune de care îmi amintesc și acum cu drag și parcă simt mirosul lor îmbietor și aroma zahărului pudră presărat peste ele în după amiezile de iarnă friguroasă.

Dar dintre toate, preferatele mele erau pupezele, pe care bunica mă învăța cum să le decorez, să le pun ochișori din boabe de fasole. Tot așa la rândul meu l-am învățat pe copilul meu aceste minunate rețete de iarnă. Rețeta de pupeze și colăcei după cum urmează.

Pupeze și colăcei tradiționali:

Ingrediente:

1 kg de făină, 1 pliculeț de drojdie, 1 linguriță de sare, apă cât cuprinde.

Mod de preparare: Se pune făina într-un recipient pentru frământat. Sarea se dizolvă în apă. În apa caldă se pune plicul de drojdie și apoi se adaugă toate acestea peste făină. Se amestecă bine aluatul până ce aceasta se desprinde de pe mână. Acoperim aluatul cu o folie de plastic și se lasă apoi la dospit până crește, aproximativ pentru o oră. După ce aluatul a dospit, vom observa că acesta și-a dublat volumul, a crescut foarte frumos și se așază pe o planșetă. Împărțim aluatul în 4 -5 bucăți mai mari, aproximativ egale și începem să modelăm pupezele sau covrigeii după preferință. Se presară făină pe suprafața de lucru și din fiecare bucată se întinde pe masă un rulou subțire. Se aduce capăt spre capăt, un capăt se trece prin partea de mijloc formând astfel o pupăză după cum se poate observa și în pozele anexate. Se poate observa și ajutorul meu foarte fericit de rezultatul muncii lui iar entuziasmul este pe măsură.

Se continuă fiecare pupăză care se decorează, la ochisori se pun 2 boabe de fasole. Pupezele formate se așază într-o tavă gata pregătită cu o foaie de copt pe ea. Când se așază pupezele în tavă se lasă loc între ele pentru a crește. Se dă tava în cuptorul preîncălzit la temperatură potrivită până se rumenesc deasupra frumos. Când sunt gata se scot pupzele din cuptor și se lasă să se răcească, apoi se pot servi. Poftă bună la pupze tradiționale!

DATINILE STRĂBUNE – PRILEJ DE MANIFESTARE A POTENȚIALULUI CREATIV ȘI FACTOR EDUCATIV

Hagymas Laura Cristina

Grădinița cu Program Prelungit Nr. 5 Reghin

Iarna, anotimpul feeric, îmbracă pământul într-o mantie albă și rece iar sufletele oamenilor le încarcă cu bucurie și cu dragostea față de aproape . Sărbătorile sunt menite să întregesc tabloul de vis al iernii alături de datinile și obiceiurile specifice păstrate din moși-strămoși și transmise din generație în generație .

Pentru copiii de vârstă fragedă, așteptarea moșului, colindele, mersul cu sorcova sau plugușorul reprezintă, probabil, cele mai emoționante momente de peste an . În folclorul copiilor, alături de formele arhaice, au fost create variante și forme noi, determinate de evoluția mediului social și cultural . Folclorul celor mici este un fenomen viu, dinamic, este o artă necesară dezvoltării spirituale a puiului de om, o verigă ce leagă trecutul de prezent și de viitor . Fiecare generație de preșcolari dovedește ușurința și plăcerea cu care aceștia își însușesc colindele, dorința de a le repeta și a le îmbogăți . Aceste creații constituie un valoros și variat mijloc de educație. Valorificarea lor în procesul de învățare din grădiniță este cu atât mai oportună cu cât device-urile tind să acapareze tot timpul liber al copiilor . Astfel, învățarea colindelor, a sorcovei, a plugușorului contribuie la îmbogățirea vocabularului, la cunoașterea unor termeni populari, arhaisme, la exersarea pronunției corecte a unui grup de sunete, dezvoltă simțul ritmic . În plus, ajută la educarea creativ-estetică a copiilor, cultivându-le înclinațiile poetice și dezvoltându-le simțul ritmic și melodic .

Totodată sprijină procesul de socializare prin crearea bunei dispoziții și a plăcerii de a interacționa cu un grup . Colindul este pentru poporul român depozitarul a tot ceea ce înseamnă tradiție, obiceiuri și artă izvorâte din rădăcinile istoriei . Copiii trebuie să fie acomodați de mici cu specificul colindului pentru a-l percepe și a-l trăi în toate aspectele sale . Preșcolarii preiau acum ștafeta cultural-populară și la rândul lor vor păstra și o vor preda mai departe . Sărbătorile de iarnă încep la români de Sfântul Andrei, la data de 30 noiembrie și țin până la Sfântul Ioan pe data de 7 ianuarie . Pe 6 decembrie, Sfântul Nicolae, considerat ocrotitorul săracilor, transformat în Moș Nicolae, aduce daruri copiilor cumiși și le pune în ghetuțe iar celor mai năstrușnici le aduce o nuielușă transformată și aceasta cu timpul într-o jucărie . Urmează cea mai importantă sărbătoare a anului, Nașterea Domnului, iar înainte, pe 24 decembrie, este Ajunul Crăciunului când se merge la colindat în cete din casă în casă iar colindătorii primesc colaci, mere, nuci și mai nou bani și dulciuri. În Ajun se împodobește bradul și se pregătesc darurile pe care le va aduce Moș Crăciun . Colindele creează o atmosferă încărcată de stare de bine și mister . Copiii îmbrăcați de sărbătoare sau în straie populare colindă cu Steaua care simbolizează Steaua călăuzitoare a celor trei magi spre ieslea unde s-a născut pruncul Iisus . Steaua este confecționată

din lemn și împodobită cu crenguțe de brad și vâsc pe care copiii lipesc o iconiță . Deosebit de interesante sunt și obiceiurile din Ajunul Anului Nou . Sărbătoarea Anului Nou este un moment important în fiecare țară, acest moment este marcat prin petreceri, spectacole, concerte dar și prin anumite obiceiuri sau superstiții . Spre exemplu, în Spania se obișnuiește să se mănânce 12 boabe de struguri la miezul nopții reprezentând 12 dorințe, câte una pentru fiecare lună din an. În Belgia se mănâncă un fel de mâncare bazat pe varză, dar neapărat sub farfurie trebuie să se afle o monedă, în acest fel vei fi ferit de sărăcie în noul an . În țara noastră sunt o multitudine de tradiții și obiceiuri unice în lume și cunoscute, se spune că acestea au apărut datorită faptului că în perioada dintre Crăciun și Anul Nou noaptea este în creștere iar frica oamenilor se mărea de asemenea, așa că obiceiul de a se costuma, de a purta măști, de a face gălăgie era reacția firească a omului față de ceea ce îi cauza frica . Aceste obiceiuri diferă de la o zonă geografică la alta . Plugușorul are loc în seara de 31 decembrie și este rostit de copii, fiind o urare agrară însoțită de clinchetele de clopoței și bătăi de bici . Urătorii sunt îmbrăcați în costum național și primesc de la gazde fructe, dulciuri sau bani . Tradiția spune că acest obicei e legat de începutul primăverii care în trecut era asociat cu prima zi a noului an. În vechime se umbla chiar cu plugul, de unde și numele acestui obicei . Sorcova sau semănatul se desfășoară în dimineața Anului Nou ca o continuare a plugușorului, când copiii umblă din casă în casă și aruncă semințe de grâu, porumb, orez prin casă și peste oameni rostind urări de bine pentru anul care vine . Copiii poartă în mâini sorcove, adică crenguțe de brad împodobite cu beteală, stelute și clopoței . Jocul caprei în noaptea de 31 decembrie este executat de un copil mascat în chip de capră cu un cojoc în spate . Capra și însoțitorii ei merg din casă în casă, executând un joc tradițional românesc, se spune că acest animal aduce bunăstare gospodăriei . Jocul urșilor este un obicei din Moldova, copii costumați în urși joacă la comanda ursarilor pe ritm de bătăi de tobe, aceștia pornesc din casă în casă simbolizând reînvierea naturii . Un alt obicei îl reprezintă căiuții, aceștia sunt buni dansatori echipați în costume viu colorate acompaniați fiind de instrumente muzicale, tradiția spune că ei îndepărtează spiritele rele de la casele oamenilor . Aceste manifestări ale identității noastre naționale sunt învățate cu mare drag de cei mici iar reproducerea lor constituie momente de mare bucurie și satisfacție . Făcând cunoscute aceste datini copiilor încă de la grădiniță, reușim să le perpetuăm și să oferim prilejul generațiilor viitoare de a simți mirajul sărbătorilor de iarnă la fel cum a fost trăit încă din cele mai vechi timpuri .

Sorcova

Sorcova, vesela,
Să trăiți, să-mbătrâniți:
Ca un măr, ca un păr,
Ca un fir de trandafir.
Tare ca piatra,

Iute ca săgeata.
Tare ca fierul,
Iute ca oțelul.
La anul si la multi ani!

Plugușorul

Aho, aho
Copii si frati
Stati putin si nu manati
Langa boi v'alaturati
Si cuvantul mi'ascultati

Ia mai manati mai flacai
Si sunati din zurgalai

Hai, Hai!!!

Maine anul se n'oieste
Plugusorul se porneste
Si incepe a ura
Pe la case a'colinda
Ia mai manati mai flacai
Si sunati din zurgalai

Hai, Hai!!!

Iarna'i grea, omatu'i mare
Semne bune anul are
Semne bune de belsug
Pentru brazdda de sub plug

Ia mai manati mai flacai
Si sunati din zurgalai

Hai, Hai!!!

Capra

Vine capra de la munte
Cu steluța albă-n frunte
Are-n coarne ramuri multe
Și mai mari și mai mărunte!

Pe munte că florile
Pasc ciobanii caprele.
Bine-i șade caprei mele
Cu hurmuz și cu mărgel
Frumoasă-icăpriță mea
Cu covor și cu basma

Cu covor și cu basma
Pentru anul care vine
S-auzim numai de bine
La anul și la mulți ani!

CRĂCIUNUL – ÎNTRE TRADIȚIE ȘI MODERNITATE

Prof. înv. preșcolar: Iacob Claudia Monica

G.P.P Nr.1 Reghin

Sărbătoarea Crăciunului este o sărbătoare universală și marchează nașterea Mântuitorului Iisus Hristos în fiecare an pe 25 decembrie. Este prima sărbătoare creștină închinată Mântuitorului Iisus Hristos și este extrem de importantă deoarece atunci s-a petrecut nașterea trupească a Fiului lui Dumnezeu.

Crăciunul nu este numai o explozie de lumini exterioare (luminițe pe case, pe pomi sau străzi) care nu are puterea de a înlătura întunericul spiritual al urii, răutății, minciunii și necredinței, ci trebuie să fie o explozie de lumină interioară. Bunătatea trebuie să înlocuiască răutatea, iubirea să înlocuiască ura, adevărul să înlocuiască minciuna.

Se spune că Fecioara Maria, care era logodită cu dreptul Iosif, a călătorit la Betleem (care se traduce din limba greacă „Casa pâinii”), pentru a se înscrie la recensământul ordonat de Cezarul Tiberiu.

Sfârșind călătoria au poposit pentru a cere adăpost, într-o seară rece de iarnă, în casa unui bătrân din Betleem cu numele „Moș Crăciun”.

Bătrânul Crăciun, un om ursuz și însingurat nu a fost o gazdă primitoare și deși avea mai multe odăi libere, i-a trimis în grajdul animalelor.

Aici i-a venit sorocul Fecioarei Maria să nască pe Mântuitorul lumii.

Dar noaptea aceea a fost o noapte miraculoasă: o stea foarte luminoasă a transformat noaptea în zi și i-a luminat casa în care locuia și grajdul. O mulțime de oaste cerească, mii de îngeri îi cântau pruncului nou-născut, păstorii care pășunau oile în jurul cetății au venit și I s-au închinat iar magii, de peste mări și țări au intrat în grajdul în care s-a născut Iisus întrebând: unde este împăratul care S-a născut?

I-au adus daruri scumpe: aur, smirnă și tămâie, obiecte de mare preț în vremea aceea.

Bătrânul Crăciun a ieșit din casă și sta rușinat văzând mulțimea de oaste cerească, magii îmbrăcați în haine scumpe, și era extrem de supărat văzând minuni atât de mari în curtea și casa sa, iar el nici măcar nu i-a permis Fecioarei Maria să intre în casă, ci a trimis-o în grajdul animalelor.

I-a părut atât de rău pentru lipsa sa de căldură sufletească, bunătate și generozitate încât a făcut legământ în fața lui Dumnezeu că în fiecare an când se va sărbătorii Nașterea Domnului Iisus Hristos, va cutreiera lumea de la un capăt la altul, oferind daruri celor mici, cu speranța că Fiul lui Dumnezeu îi va ierta lipsa lui de bunătate și generozitate față de pruncul Iisus.

De atunci, moșul colindă lumea în pragul sărbătorilor de iarnă și își împlinește această promisiune, aducând bucurie în sufletele copiilor și fascinație cu darurile sale.

Trecând de la legendă la realitate, „bătrânul în zile” care bate la ușa inimii noastre în fiecare an în luna decembrie este Dumnezeu. El ne cercetează și își reînnoiește promisiunea sfântă că nu ne va uita niciodată, pe noi, copiii Săi.

De aceea Crăciunul nu este o reuniune de familie, ci este o întâlnire a familie cu sărbătoritul, adică cu Fiul lui Dumnezeu.

Colindele reprezintă o parte extrem de importantă legată de tradițiile Crăciunului românesc.

Însuși cuvântul a colinda înseamnă „a te deplasa”, a străbate străzile unei localități pentru a duce o veste bună cunoscuților.

În ajunul sărbătorii și în ziua de Crăciun, colindătorii trebuie să meargă din casă în casă, asemenea magilor, și să vestească bucuria nașterii Fiului Mântuitor.

Liderii grupului de colindători au o stea și o cruce de lemn în mână, acoperite cu staniol și decorate cu clopoței și panglici colorate.

Colindătorii se perindă pe ulițele și străzile acoperite de zăpadă ale satelor și orașelor asemenea magilor călăuziți de stea, motiv pentru care, așa cum am amintit mai sus, liderii grupurilor au în mâini o stea frumos împodobită.

Colindatul este obiceiul de Crăciun care se păstrează cel mai bine în satele românești.

Pe lângă mesajul mistic, cel al nașterii lui Hristos, multe obiceiuri practicate în ziua de Crăciun sunt legate de cultul fertilității și de atragerea binelui și a belșugului asupra gospodăriilor.

Un vechi obicei românesc care se ține de Crăciun în zonele rurale, în special în Ardeal, este următorul: în Ajunul Crăciunului gospodarii se trezesc dis-de-dimineață să facă foc în sobă și cu o rămurică a unui pom din grădină să „jăruiască” jarul în timp ce stau la gura sobei și spun: ..Bună dimineața lui Ajun

C-a venit într-un ceas bun!

Să ne-aducă: porcii grași și unsuroși

Și oamenii sănătoși

Vacile cu viței,

Oile cu miei,

Scroafele cu porci,

Cloștile cu pui,

Găinile cu ouă.”

Iar la final spuneau cu toții „La anul și la mulți ani!”

Era cea mai frumoasă urare de belșug și prosperitate în noul an care urma să vină.

În multe sate românești se păstrează un obicei sfânt: cel mai în vârstă membru al familiei trebuie să arunce în fața colindătorilor boabe de grâu și de porumb și aceste boabe peste care au trecut colindătorii să fie aruncate în țarină pentru ca să aibă recoltă îmbelșugată și de asemenea găinilor ca să fie spornice la ouat.

Strămoșii noștri aveau o înțelegere mai corectă a sensului Crăciunului, mai profundă, mai spirituală decât o avem noi cei de azi.

Misterul Nașterii Domnului a devenit mai mult o comemorare a unui eveniment festiv, a unei nopți minunate și nimic mai mult. Nu mai este o sărbătoare a comunității și comuniunii dintre oameni ci mai mult a familiei.

Obiceiul împodobirii bradului a apărut în România odată cu plecarea studenților români să studieze la Universitățile din Viena sau Berlin, fiind deci un obicei împrumutat din tradiția apuseană.

Alții cred că obiceiul poate avea influență germană datorită faptului că la curtea regală a dinastiei de Hohenzollern, prinții și prințesele obișnuiau să împodobească bradul, tradiție preluată și de români după venirea primului rege din dinastia Hohenzollern în România.

Acest obicei al pomului de Crăciun, a bradului frumos împodobit, strălucitor și decorat, în jurul căruia se reunește familia este asimilat în detrimentul colindelor care, din păcate, rămân în fonotecă.

Colindele trebuie să rămână acolo unde au fost, pe ulițe, la ferestre și la casele deschise, adevărate comori ale spiritualității românești care îl aduc pe Hristos în sufletele și casele creștinilor:

„Astăzi se vestește

Și se preamărește

Zi veselitoare

Lumii de sub soare

Că azi s-a născut

Cel fără de-nceput

Domnul Iisus Hristos

Fiul cel frumos

Pe pământ să crească

Să ne mântuiască”.

Colindele oglindesc înălțarea sufletului spre lumină și viața curată. De aici și refrenele: „Sus în slava cerului”; „Colo sus și mai în sus”; „Colo sus spre răsărit”. Colindătorii îl aduc în case pe Dumnezeu: „Dar cu dânșii cine vine? Vine Domnul Dumnezeu/Să vă mântuie de rău”.

REȚETE ÎN VERSURI

Prof. Înv. Preșc. Cătărig Daniela-Mădălina
Grădinița cu Program Normal Beica de Sus

„ Scorușe proaspete”

Mirajul Iernii ne-a cuprins,
Dar pe gânduri noi am stat
Anul trecut ce-am mâncat?
Ne-am gândit, ce ne-am gândit
Și rețete-am dezvăluit.
Din bucătărie, miros de „ Minciunea” vine,
Oare ce conține?
Două ouă noi am spart
Și cu 500 ml lapte am amestecat
Făină cât cuprinde,
Trei linguri de zahăr dulce,
O linguriță de bicarbonat
Și pentru o aromă deosebită,
Un pliculeț de zahăr vanilat am adăugat.
Lămâia e acră tare, dar nu uităm că dă savoare.
Le-am amestecat și în tigaie ulei am turnat.
S-a încins, ce s-a încins și scorușa a învins.
A crescut mare, frumoasă, rumenă și gustoasă.
Să nu fie supărată,
Am presărat îndată,
Zahăr pudră peste ea
Să simtă că a venit iarna!

„ Prăjitură cu mere”

Toamna roade bune-a dat
Și mere am adunat.

Ce să faci din ele oare,
Căci urmează sărbătoare?
Hai...! Să facem prăjitură,
Că acum e numai bună!
Ia cu grijă vreo 2 kg de mere dulci – acrișoare,
Și nu uita, bineînțeles, de 200 g de zahăr,
O linguriță de scorțișoară,
Iar pentru mai multă savoare
Să radem o lămâie mare.
Gata este umplutura,
Oare ce urmează acum?
Pentru aluatul fraget,
Folosește, draga mea, 500 g făină,
250 g de unt bun,
Două pachete de zahăr vanilat,
Și din cuib de la găină,
Patru ouă ai de luat!
Le amesteci bine, bine
Cu o lingură de sare,
Până aluatu-i tare.
Unge tava cu untură,
Pune aluatul pe jumate
Și umple-l cu de toate.
Acoperă cu blat
Și la cuptor l-ai băgat.
Acum așteaptă cu răbdare
Prăjitura să crească mare!
Presară peste prăjitură
Zahăr pudră dacă vrei,
Iar noi îți urăm cu drag:
„ Poftă bună!”

COLINDATUL CU TURCA ÎN SERBĂRILE PREȘCOLARILOR

Prof. Moldoveanu Alina

Grădinița P.P.4 Reghin

În satul românesc, în perioada sărbătorilor de iarnă, timpul își descoperă noi valențe date de agitația și atmosfera de sărbătoare a oamenilor. Din ajunul Crăciunului (23 – 24 decembrie) și până la 7 ianuarie au loc o serie de evenimente menite să marcheze Nașterea Domnului, Anul Nou, Boboteaza și Sfântul Ioan. Aceste sărbători, aflate sub patronajul unor importanți sfinți ai calendarului creștin - Sf. Ștefan (27 decembrie), Sf. Vasile (1 ianuarie) și Sf. Ion (6 ianuarie) reprezintă segmente de timp când, în multe sate din România, încep colindele, urăturile și jocurile cu măști. Oamenii se pregătesc în fiecare casă cu bucate alese, primesc oaspeți și așteaptă colindătorii.

Colindatul deschide ciclul celor 12 zile ale sărbătorilor de iarnă. Prin numărul lor mare, prin varietatea muzicii și poeziei lor, colindele domină sărbătorile de iarnă. Ele sunt cele mai vechi creații poetice și sunt, înainte de toate, cântece de urare, care exprimă bucuria întâmpinării Anului Nou, speranțele oamenilor ce se leagă de el. Adresate gospodarului și soției acestuia, fetelor și feciorilor din casă, tinerilor căsătoriți, văduvei, păstorului, vânătorului și altor categorii de oameni, ele anunță bucuria venirii lui Dumnezeu pe pământ.

Turca sau **capra** este un obicei care se practică în ajunul Anului Nou și face parte din categoria jocurilor cu măști. Turca e compusă din cap, corșiu**n**băț (picior) care o sprijină**n**pământ. Turca se confecționează dintr-un „lipideu gușat” care se fixează pe un băț puternic, în așa fel încât să acopere corpul celui ce o va juca. Pe lipideu se cos cănaci colorați, zurgălăi, o piele de iepure sau căprioară și „prâsnele” – rozete făcute din bureți uscați pe care se încrustează motive vechi: soarele, luna, bradul etc. Capul turcii are un bot din lemn a cărui falcă de jos, activată printr-o sfoară, produce un „clămpănit” în timp ce e jucată. Cele două coarne sunt împodobite cu cănaci mari din lână. Mascaș**i**pozițiaaplecată a celui care o poartăredau**i**agineaunu**i**ciudatpatruped. Turca joacă după muzica unui fluiet sau a unei viori.

În serbarea de Crăciun a preșcolarilor de grupa mare, colindatul cu turca e de mare efect. Copiii sunt îmbrăcați în costume populare, unii au roluri de gazde, alții roluri de colindători. Versurile pe care le cântă cei mici, în timp ce turca joacă, sunt adaptate vârstei lor, sunt hazlii și plac atât copiilor, cât și adulților prezenți la serbare.

Iată un fragment ce prezintă sosirea caprei în casa gazdelor și cântecul pe care aceasta joacă.

copilul gazdă: Haideți să ne pregătim

Și capra să o primim!

colindător: Bună seara, bună seara!

Am ajuns la casa voastră

Cu căprița mea frumoasă.

Primiți capra?

gazdele: Primim cu mare bucurie

Și cu mare veselie

C-ați venit la oameni de omenie.

Intră pe scenă copiii cu capra.

1. Foaieverdeși-o alună

Capra ziceziubună,

Foaieverdebusuioc

Săintrecăprița-n joc!

Ța, ța, ța căpriță ța bis.

Că numai zahăr ți-oi da.

}

2. Noi am prins-o pe-nserat

Și-am venit cu ea în sat

C-așa-i din bătrâni lăsat

Cu căprița de umblat.

Ța, ța, ța căpriță ța

bis.

Că numai zahăr ți-oi da.

}

3. Foaie verde bob rotund

Eu te duc capră la târg.

Că degeaba te-am luat

Lapte tot nu mi-ai mai dat.

Ța, ța, ța căpriță ța

bis.

Că numai zahăr ți-oi da.

}

Apoi copiii prezintă un dialog între proprietarul caprei și cel care vrea să o cumpere. Se folosesc cuvinte din popor pentru a fi cât mai autentic dialogul.

colindător:- Mătușă, de vânzare-i capra asta?

mătușă:- De vânzare, măi vecină.

colindător:- Da `păi cât ceri pe ea?

mătușă:- Da `păi o sută de lei.

C-o am de la părinții mei.

colindător:- A.... e prea scump, eu nu ți-o iau....

mătușă: -Vai de mine ce-am pățit....

Capra noastră a murit.

Moare capra, tu Letiță,

Și n-avem să-i dăm halviță.

colindător: -Mătușă, da capra-i moartă....

mătușa: -Nu-i moartă, draga Letiță!

Îi numai o leacă amețită.

Copiii mângâie blănița caprei și dialoghează cu ea, încercând să o înduplece să se ridice. La auzul ofertei de bomboane, capra se ridică și își continuă jocul.

mătușa: -Căpriță, ce să-ți deie mama?

Vrei zahăr?

-Be he he...

-Vrei rachiu?

-Be hehe, he...

-Nu te doare capul?

Ia să mă gândesc eu....Poate vrei bomboane.

-Be he he

colindătorii: Sari, căpriță, pe-un picior

Bucuria tuturor...

Sări, căpriță, pe picioare

Să strigăm câte-o urare.

-Iu, iu, iu, ce bine-mi pare!

S-o sculat capra-n picioare!

Iu,iu,iu îs bucuros,

S-o sculat capra de jos!

Foaie verde solz de pește

Treci capră și mulțumește

Și urează tuturor

Sănătate și mult spor.

Hai căpriță să jucăm

Cu toți să ne bucurăm

Și la anu' care vine

Să ne întâlnim cu bine!

În trecerea timpului, continuând tradiția, jocurile cu măști din perioada sărbătorilor de iarnă se păstrează, din generație în generație, dezvoltându-se ca un tezaur de spiritualitate străveche în condițiile vieții sociale contemporane. Cetele de mascați sunt așteptate de săteni cu multă bucurie crezând că, dacă nu vor fi colindați, „sărbătorile nu sunt sărbători, iar belșugul și reușita în activitățile ce le întreprind s-ar putea să întârzie” (Ișfănoni, 2012, pag.2).

Bibliografie:

Ișfănoni, Doina, *Colindatul de Crăciun*, Articol din Mapa expoziției *Masca. De la ritual la funerar* (9 decembrie 2011 – 15 ianuarie 2012), București.

[https://ro.wikipedia.org/wiki/Turca_\(obicei\)](https://ro.wikipedia.org/wiki/Turca_(obicei))

Obiceiuri de iarnă la români- Crăciunul, Anul Nou

Gorcea Valentina Cornelia
Grădinița cu Program Normal Cipău

“Mă-ntorc cu gândul înapoi
Și-mi amintesc cum de Crăciun
Stam noaptea până mai târziu
Și-l așteptam pe Moș Crăciun
.....
Pe Moș Crăciun l-aștept și astăzi
Ce bine-ar fi la toți să vină
S-aducă daruri mici pe masă
În suflet pace și lumină”

Sărbătorile de iarnă, mai ales Crăciunul și Anul Nou sunt cele mai frumoase și cele mai dorite sărbători creștine din an. Ele sunt cele mai luminoase sărbători, iar perioada de dinaintea lor , perioada așteptării lor, cu pregătirile ce se fac, cu planurile, cu dorințele, cu speranțele pe care și le fac copiii și oamenii, mari, este o perioadă deosebită a anului. Începutul acestei perioade este marcată de începerea Postului Crăciunului la creștini, perioadă în care preoții ne îndeamnă la cumpătare atât în ceea ce privește mâncarea- ce trebuie să fie săracăcioasă, fără carne- măcar miercurea și vinerea- dar și cât privește cuvintele noastre, comportamentul, ținuta vestimentară. Este perioada în care creștini trebuie să facă fapte bune, de milostenie, de ajutorare a celor săraci, necăjiți. Celebrarea Crăciunului cu Nașterea Mântuitorului este precedată de sărbătoarea Sfântului Nicolae-personaj ce în istoria bisericii creștine este simbolul dăruirii totale, simbolul generozității.

Dacă în trecut această sărbătoare însemna zi de odihnă doar, participare la slujba bisericească, acum Moș Nicolae este un personaj mult așteptat de copii. Cizma lui este acum un simbol universal, confecționată dintr-o multitudine de materiale, forme și culori vii ea decorează magazinele, grădinițele, se agață pe peretele camerei, pe ușă, pe șemineu în așteptarea Ajunului de Moș Nicolae. Copii sunt îndemnați să fie cuminți, mai harnici, să-și cireșe ghetuțele și să o așeze lângă ușă. Obicieul mersului la colindat s-a păstrat ani la rând și încă se păstrează, copiii mergeau la colindat cu o trăistuță de lână colorată pusă curmeziș peste piept. Pregătirile ce se fac pentru aceste minunate sărbători de iarnă sunt complexe la români: ele încep cu tăierea porcului- pregătirea mâncărilor tradiționale, cârnați, caltaboși, sarmale, cozonac, pâine făcută în cuptorul cu lemne arse, colăcei, pupăze, slană fiartă.

Astăzi copiii se bucură din plin trăind intens la grădiniță cât și acasă bucuria Crăcinului, a sărbătorilor de iarnă. În fiecare casă de Crăciun, bradul tradițional este nelipsit. Copiii se bucură. Peste tot sunt numai globuri și ghirlande care atârnă de brad împreună cu nelipsitele luminițe de Crăciun. Se fac daruri, surprize, se pun cadouri sub brad, se trimit ilustrații, scrisori cu felicitări, urări de bine pentru cei dragi. În această atmosferă de așteptare, pace, de încredere să pregătim și să trăim pe deplin Sărbătoarea Crăciunului- sărbătoarea luminii, speranței, renașterii.

SĂRBĂTORILE DE IARNĂ

Prof. Ilieș Alexandra-Claudia

Liceul Tehnologic „Vasile Netea”- G.P.P. DEDA

Decembrie vine cu sărbătoarea, atât de așteptată de copii, a Sfântului Nicolae, pe care copiii îl așteaptă cu mult drag. Ei în seara de 5 Decembrie își pregătesc ghetuțele și le pun la ușă pentru a primii cadouri de la Moș Nicolae.

Împodobirea bradului - Pomul de Crăciun este împodobit cu mult drag de către copii cu nuci, bomboane de ciocolată, mere, hârtie creponată, beteală și globuri în care se reflectă lumina scânteietoare a lumânărilor sau a instalației electrice.

Crăciunul la români este o importantă sărbătoare religioasă. În satele românești, unde tradiția se mai păstrează femeile și bărbații încep pregătirile cu mult timp înainte de această sărbătoare. Bărbații își fac ordine în curte, curăță grajdurile (locurile unde adăpostesc animalele), iar femeile își curăță casele și

pregătesc mâncare tradițională specifică acestei sărbători: cozonaci, colaci, turtă dulce, prăjituri, cornulețe, sarmale și alte bunătăți românești. Sărbătoarea Nașterii Domnului se ține pe 25, 26 și 27 decembrie.

În Ajunul acestei sărbători (seara dinaintea zilei de 25) în toate satele din țară începe colindatul. Acesta este cel mai important obicei românesc de Crăciun, grupuri de copii, băieți și fete, femei și bărbați merg din casă în casă și duc vestea Nașterii Mântuitorului prin colindele lor, după ce colindă, ei sunt răsplătiți la fiecare casă cu diferite bunătăți. Colindătorii sunt primiți cu bucurie deoarece se spune că ei aduc sănătate și un an prosper, apoi sunt recompensați cu nuci, mere, colaci și, mai recent, bani.

În prima zi de Crăciun, creștinii merg la Biserică, după care se adună în jurul mesei, iar seara organizează sărbători sătești. Îmbrăcați în costume populare, baietii le invită pe fete la joc.

În seara de Anul Nou, copiii merg cu Plugușorul, urând gazdelor un an roditor și plin de noroc. Dincolo de urare, Plugușorul este un obicei spectaculos, plin de viață și culoare. La ora 00:00 se trag clopotele că am trecut în Noul An, iar mai recent se aprind și artificii. În prima zi a Anului Nou copiii merg cu Sorcova. Aceștia au o crenguță înmugurită de copac sau o sorcovă confecționată dintr-un băț în jurul căruia s-au împletit flori de hârtie colorată.

Prima săptămână din ianuarie este marcată de doua alte importante sărbători creștinești: Botezul Domnului sau Boboteaza pe 6 ianuarie, și Sfântul Ioan pe 7 ianuarie. Toți românii se duc la biserică de Bobotează, pentru a lua apă sfințită, atât de necesara pentru tămăduire și purificare. În satele și orașele asezate pe maluri de ape, tinerii se întrec să scoată la mal crucea aruncată de preot în apa înghețată.

DATINI, TRADIȚII ȘI OBICEIURI DE IARNĂ ROMÂNEȘTI

Covaciu Zenovia Claudia

Grădinița cu Program Prelungit Nr. 10, Tg. Mureș

Pentru noi toți, iarna nu este numai anotimpul zăpezii și al frigului, ci și acela al bucuriilor prilejuite de atâtea datini și obiceiuri legate de sărbătorirea Nașterii Domnului. Obiceiurile legate de sărbători fac parte din cultura tradițională a neamului nostru. Obiceiurile țin de conștiința poporului român pentru că exprimă înțelepciunea populară a acestui neam, sunt esențe ale bogăției noastre spirituale. Cele mai răspândite și mai fastuoase s-au dovedit a fi cele legate de marele Praznic al Crăciunului și de sărbătorirea Anului Nou.

Simbolul sărbătorilor de iarnă este mult doritul brad de Crăciun. Acesta exista în tradițiile românești cu mult înainte de era creștină. Bradul este cel mai important arbore din obiceiurile românești, fiind prezent la cele mai importante evenimente din viața unui om: botezul, căsătoria și înmormântarea. Se consideră că bradul aduce noroc, viață lungă, prosperitate și fertilitate, motiv pentru care oamenii își împodobesc casa cu crengi de brad. În ziua de azi, toată lumea abia așteaptă să împodobească bradul; acest obicei are loc în ajunul Crăciunului sau în noaptea de Crăciun, când Moș Crăciun aduce, pe lângă cadouri, și bradul frumos împodobit cu globuri și beteală.

Perioada sărbătorilor de iarnă este o perioadă bogată în obiceiuri, diferite de la o zonă la alta, având în centru marile sărbători creștine. Repertoriul tradițional al obiceiurilor și tradițiilor românești cuprinde pe lângă colindele propriu-zise cântece de stea, vifleemul, plugușorul, sorcova, jocuri cu măști, dansuri și o seamă de datini, practici, supersiții, ziceri cu originea în credințe și mituri străvechi sau creștine.

Primele semne ale Sărbătorii Nașterii Domnului le dau grupurile de colindători, care pornesc din casă în casă, cu o traistă încăpătoare pe umăr, pentru a le ura gazdelor fericire, sănătate și prosperitate. În general colindele reprezintă simbolistica Crăciunului - cântece deosebite care se fredonează doar în această perioadă a anului. Oamenii îi primesc cu drag pe colindătorii care vin să îi anunțe nașterea pruncului Iisus și să le ureze bogăție și sănătate în anul care urmează. Colindătorii sunt recompensați pentru colind cu colaci, cozonaci, fructe, prăjituri, alcool sau chiar și cu bani.

Copiii mai mici sunt primii care pleacă la colind în dimineața de Ajun, aceștia rostesc colinde scurte prin care se anunță sărbătoarea și se urează belșug și sănătate gazdelor. În anumite zone grupurile acestea se numesc Pitirei sau Pițărăi.

Urmează apoi copiii mai mari. Sunt mai multe grupuri care pornesc cu colindul: Steaua, Viflaimul, Irozii, Capra, fiecare dintre acestea având o piesa proprie, trebuie să respecte un scenariu.

De la Crăciun și până la Bobotează copiii umblă cu steaua, un obicei vechi ce se întâlnește la toate popoarele creștine. Acest obicei vrea să amintească de steaua care a vestit nașterea lui Iisus și i-a călăuzit pe cei trei magi. Pentru a merge cu Steaua grupul își confecționează o stea din materiale cum ar fi lemnul sau cartonul iar în centrul stelei se lipește o poza cu Nașterea Domnului.

Pentru Vișlaim, grupul duce o biserică în miniatură care simbolizează staulul în care s-a născut pruncul Iisus. În trecut colindătorii erau răsplătiți cu fructe și colaci, însă în zilele noastre, gazdele îi recompensează pe colindători cu bani.

Cu Irozii sau Craii, cum se mai numesc în anumite zone, pot să meargă doar băieții care trebuie să fie costumați în magi, Irod și care prezintă o scenetă care întrușipează răutatea lui Irod, în fiecare casă. Grupul acesta poate să fie completat și de alte personaje cum ar fi preot sau cioban, în acest caz sceneta fiind diferită de cea în care grupul este format doar din magi și Irod.

Colindătorii care merg cu Capra îmbracă costume specifice și dansează „capra” în fiecare casă urându-le gazdelor numai bine, fiind cunoscut faptul că aceasta aduce sănătate și prosperitate gazdelor. Capra joacă după fluier, iar la terminare, unul din flăcăi, apropiindu-se de gazde începe să vornicească. „Capra” este de fapt un om mascat, ascuns sub un costum larg, care ține deasupra capului un băț în vârful căruia este cioplit un fel de cap de capră. „Falca” de jos a „caprei” este mobilă, astfel încât gura acesteia se poate închide sau deschide, dar mai ales poate „clămpăni”, făcând un zgomot specific. În jurul caprei dansează și alți colindători mascați și costumați specific, unii dintre aceștia fiind instrumentiști cu acordeos, fluier, tobă sau chiar vioară.

Tinerii și adulții pornesc seara la colindat, atunci când se adună în cete mari și colindă fiecare casă, anunțând și sărbătorind momentul magic al Nașterii Domnului. Colindele au o mulțime de variante și versiuni, specifice diferitelor regiuni de unde provin. Un lucru pe care nu trebuie să-l uităm este acela că rolul colindelor este de a fi cântate în grup, după cum păstorii din Betleem și magii de la Răsărit nu s-au închinat singuri Pruncului Iisus.

Urare tradițională în preajma Anului Nou, „Plugușorul” a păstrat ritualul unei invocări magice cu substrat agrar. El este întotdeauna însoțit de strigături, pocnete de bici și sunete de clopoței, dar plugul adevărat, tras de boi, a fost înlocuit cu un plug miniatural, mai ușor de purtat, sau de buhaiul care imită mugetul boilor. Textul plugușorului imprimă un ritm vioi, urările sunt vesele și optimiste.

Un alt obicei de Anul Nou, care aduce mare bucurie copiilor, este umblatul cu sorcova. Aceștia au o crenguță înmugurită de copac sau o sorcovă confecționată dintr-un băț în jurul căruia s-au împletit flori de hârtie colorată. Numele de sorcovă are originea în cuvântul bulgar surov (verde fraged), făcând aluzie la ramura abia îmbobocită, ruptă odinioară dintr-un arbore. Atingând de mai multe ori persoanele cu sorcova sunt făcute urări de bine și bunăstare celui vizat.

E VREMEA COLINDELOR...

Prof. Rusu Silvia

Grădinița cu Program Prelungit Iernut

Iarna, satul românesc devine un colț de rai. Este singurul anotimp din an în care domnește principiul repausului și al odihnei. În timp ce grâul germinează sub stratul mare de zăpadă, casele țăranilor, calde și primitive, se pregătesc de sărbătoare.

Sărbătorile de iarnă la români încep cu Sfântul Nicolae, la 6 decembrie, și se încheie în 24 februarie cu Dragobetele, care marchează începutul primăverii și al anului agricol. Sărbătorile de iarnă petrecute în mijlocul satului românesc reprezintă o experiență unică de-o potrivă încărcată de veselie, dramatism, ironie și poezie. Un amalgam de contraste pe care românii îl pot armoniza atât de bine. Mesele îmbelșugate, poveștile și colindele, căldura și ospitalitatea gazdelor, toate acestea te scot din cotidian. Sărbătorile de iarnă sunt un prilej de bucurie pentru cei mici care așteaptă cu nerăbdare prima zăpadă și sosirea lui Moș Nicolae și a lui Moș Crăciun. Colindul datează din vremuri străbune și creștine, fiind cel mai vechi mesaj dus de copii, despre vestea Nașterii Pruncului Isus preluat din înțelepciunea tradițional-creștină de fiecare generație, ca moștenire spirituală, spre dăinuire în veacul veacurilor.

Obiceiul colindatului are și menirea de a ne atrage atenția că este necesară pregătirea sufletească și trupească pentru ca Hristos să se nască tainic în fiecare dintre noi. Copiii fără prihană simbolizează spiritul inocenței, asemeni Pruncului Isus, ca mesageri ai Nașterii Domnului ce intră în curțile sătenilor și încep colindul la ușă sau la fereastră. Colindele au o mulțime de variante și versiuni, specifice diferitelor regiuni de unde provin. Un lucru pe care nu trebuie să-l uităm este acela că rolul colindelor este de a fi cântate în grup, după cum păstorii din Betleem și magii de la Răsărit nu s-au închinat singuri pruncului Isus.

Colindele au bază biblică, ele descoperă în versuri faptele relatate în legătură cu evenimentul Sfânt al Nașterii Domnului. Nu numai vestea pe care o împărtășesc aceste cântări este minunată, ci și modul în care poporul român a compus, a interpretat și a transmis colindele. Cred în valoarea educativă și estetică a sărbătorilor de iarnă mai ales dacă, încă la vârsta preșcolară le transmitem copiilor dragostea pentru tradiții și obiceiuri, pentru valori autentice care merită păstrate.

Tradiția implantată în suflet rămâne la fel de etern ca însuși omul, deși cu trecerea timpului își îmbracă forme noi, dar niciodată nu se strică în esență.

FURSECURI AROMATE DE CRACIUN

Prof. Huza Cristina
Grădinița cu Program Prelungit Nr. 4 Reghin

INGREDIENTE NECESARE:

-1 unt 82% grasime, 250g. zahar, 4 oua, 750g. faina, praf copt, mirodenii: scortisoara, coaja de lamaie si portocala confiata, 250g. Sirop muguri de brad.

MODUL DE PREPARARE:

Untul si zaharul se topesc la foc mic, amestecand continuu. Adaugam ouale batute. Faina amestecata cu praful de copt, putina sare si mirodeniile le vom adauga in compozitia de mai sus, pana obtinem un aluat moale. Framantam aluatul foarte bine, apoi se da la rece 1 ora buna.

Presaram faina pe suprafata de lucru, intindem un aluat gros de aproximativ o jumatate de centimetru, apoi vom decupa in formele dorite (braduti, clopotei, stelute).

Incingem cuptorul la 180 de grade, punem formele decupate pe hartia de copt, apoi dam la cuptor 10-15 minute, pana cand fursecurile capata o manta aurie.

Pofta buna!

Sarbatori fericite!

TRADIȚIILE ȘI OBICEIURILE LEGATE DE SĂRBĂTORILE DE IARNĂ DIN LOCALITATEA BOIU, JUDEȚUL MUREȘ

Profesor Învățământ Preșcolar Boitoș Monica Maria
Școala Gimnazială Albești,
Structura Grădinița Program Normal Boiu, jud.Mureș

Sărbătorile de iarnă, Crăciunul, Anul Nou și Boboteaza, așteptate cu emoții, bucurie și nerăbdare,sunt însoțite de o multitudine și de o mare diversitate de obiceiuri. Dintre acestea , colindatul prezintă un mare interes și importanță.

Colinda,din latinescul „calendae,, ,sau colindul, din slavul „kaolenda” Ziua de Anul Nou”, constituie una din emblemele spiritualității noastre, având o origine străveche, practicându-se și înainte de creștinarea strămoșilor noștri daci,vechile colinde având un conținut mitic.

În satul Boiu, la Crăciun,se umblă cu colindatul. În seara din ajunul Crăciunului sunt așteptați cu înfrigurare,primii colindători,grupuri de copii, iar noaptea,tinerii și adulții. Este în tradiția satului ca tineretul să colinde la fiecare casă de creștini.

Colindatul începea în ajun, pe înserate ,când feciorii aduceau Crăciunul din Bârlibășoia. La intrare în sat,unde îi așteptau copiii din partea numită Dinsus de Pod(sau De Dinsus),feciorii cântau:

„Tot ficiorul duce jocu-bis
Și nu ști unde-i norocul,
Măi dorule,măi
Că ficiorou-i nătărău
Și fata-i cam puturoasă
Și ficioru-i rău de coasă
Măi dorule, mai. ”

Acum obiceiul aducerii Crăciunului a dispărut pentru că nu se mai colindă în Bârlibășoia ,unde nu mai locuiește nimeni. Copiii plecau la colindat numai după ce veneau feciorii din Bârlibășoia, pentru că era rușine să colinzi înainte de aducerea Crăciunului. În grupuri mici(de la doi la cinci), constituite după rudenie ori prieteni, fetițe sau băieți, colindau neamurile sau vecinii, dar nu numai, începând din capătul cel mai îndepărtat al satului, pentru ca noaptea să-i prindă aproape de casă.

Feciorii alcătuiau grupul cel mai important de colindători în seara de ajun. Nucleul era format de „ ficiorii băgat”, adică răspunzători de întreg ritualul,organizatori ai „ jocului” de Crăciun, Anul Nou și de Bobotează. Colindau mai întâi la preot,la învățători și la casele altor notabilități. Feciorii colindă în două grupuri: unii pe „față”, adică pe strada principală și alții pe „dos”, erau ajutați uneori de către tații celor „ băgați”. Se cântă în curte,la fereastră.o singură colindă, acolo unde nu sunt fete în casă.

Lasatu-n casă este obiceiul de a invita colindătorii în casă unde sunt fete de măritat. Aici mai cântau o colindă, beau un pahar de vin ,ori de rachiu, serveau „ lichiou, colac”(cozonac) și jucau o „ învârtită”cu fetele care se adunau la aceste case. De aceea , pe vremuri colindătorii erau însoțiți de un „ diplaș”(viorist). ”Cuptă” i se spunea celui care aduna darurile primite de colindători: lichiou, colac, cârnaț și băutură, cu care petreceau peste sărbători. Cu desagii în spate, cupta obișnuia să strige ,la intrare în casă:

„ Adă,lele (gazdă) ,de mâncare,
De tri zâle n-am mâncat,
Tot pe astăz m-am lăsat.
De tri zâle n-am beut,
Tot pe astăz m-am țanut.”

„Găzdălașul” este casa în care feciorii băgați se adună pentru a pregăti colindatul și pentru a petrece în timpul sărbătorilor de iarnă. De obicei ,această casă era nelocuită și mai izolată, pentru a petrece în voie, fără a tulbura liniștea vecinilor.

„Însurații” colindau de la unul la celălalt, cu șotiile , după cum erau neam, prietenisau același leat, în prima, a doua sau a treia seară de Crăciun, plecând uneori de la joc. A doua seară se ținea jocul însuraților.

Repertoriul colindelor din Boiu este exclusiv religios. Cu excepția unei colidițe parodice pentru copii, nu există colinde laice, ca în satele vecine Albești, Vânători. Copiii colindă mai ales „ Pogorâta”, „ Ce vedere” și „ Tri păstori”, iar feciorii și adulții îndeosebi „ Izbăvirea” și „ Tri crai”, ultima cu text amplu și cu melodie mai dificilă.

„Închinarea” se realiza la sfârșitul colinzii, printr-n text recitat cu voce înaltă. Cea mai cunoscută „ închinare” este următoarea:

„ Astăzi avem o zi mare
Noi, creștinii, feștecare(fiecare)
Ne bucurăm prea frumos
De nașterea lui Gristos
La anu și la mulți ani! ”

Exemple de colinde ,din satul Boiu:

„ Izbăvirea”
Izbăvirea ne-a sositu
De la Domnu cel preasfânt
Nouă norodului său
De la Domnul Dumnezeu ,
Căci fiul dumnezăiescu
Al Tatălui cel ceresc
S-a născut azi din fecioară,

Voia pentru noi să moară
Ca prin sfânt sângele lui
Să nefacem fii ai lui,
Să-i cântăm cu umilință
Cântare de biruință:
Aleluia, aleluia,
Lui Dumnezeu o nuia.

Un alt obicei, este de Anul Nou, „zooritul” ,după mizul nopții, până atunci tinerii petreceau în jurul focului de „ tulei” aprins la răscruci sau pe poduri. La zoorit ,colindătorii nu intră în casă, fugind după ce termină melodia,în timpul căreia unul ține de ușă, ca să nu poată ieși gazda. Pe vremuri ,vel colindat sărea pe fereastra de la drum, încuia poarta și îi obliga să intre în casă. Colindătorii fugeau deoarece , în timp ce unii cântau, alții dădeau drumul la vite sau scoteau carul în curte. Necazul făcut gazdei era în funcție de inventivitatea colindătorilor. Amuzamentul consta și în pripa cu care cel colindat aprindea lampa ținându-și izmenele în mână, își căuta hainele ,bocancii, punea paharele pe masă, etc. „Furtul porții” un alt obicei practicat de Anul Nou, portile furate se aruncau în vale. Din această cauză ,oamenii ungeau clanța și partea de sus a porții cu smoală. Repertoriul zooritului cuprinde doua piese, „ Zuorile si Sculați frații”

În Boiu, nu se umblă cu steaua,nici cu capra. Nu era bine să se stingă focul în noaptea de ajun și fetele numărau parii din gard, legate la ochi, crezând că după cum era parulal e, drept sau strâmb, așa le va fi și bărbatul, frumos ori urât.

”Ce este Crăciunul? Este nostalgie pentru trecut, curaj pentru prezent, speranță pentru viitor. Este o dorință ferventă ca fiecare ceașcă a vieții să fie plină de binecuvântări bogate și eterne și ca fiecare drum să ducă spre pace.”

SĂRBĂTORILE DE IARNĂ – BUCURIA COPIILOR

Prof. Halați Maria
Grădinița cu P.P.Nr.4 Reghin

Iarna este anotimpul mult așteptat de noi toți, dar mai ales de copiii de toate vârstele. Magicul anotimp alb ne oferă prilejul de a ne bucura de frumusețea naturii, precum și de farmecul sărbătorilor mult așteptate atât de cei mici, cât și de cei mari.

Cu toții ne amintim cu nostalgie și dor de frumoșii ani ai copilăriei, atunci când primii fulgi de nea nu încetau să cadă, de bucuria gândului că odată cu prima zăpadă, sărbătorile mult așteptate se apropiau cu pași repezi.

Fără nicio îndoială, sărbătorile de iarnă sunt cel mai frumos dar pe care bătrânul an le poate oferi. Mirajul lor, ne umple de fiecare dată, sufletele de bucurie, bunătate aducându-ne zâmbete pe buze tuturor, în mod special copiilor.

Odată cu mult așteptatele sărbători, asistăm la cele mai frumoase tradiții românești. Iarna se țin obiceiuri și datini populare, ce provin din trecut, dar continuă și în ziua de azi.

Frumoasele obiceiuri care aduc bucurie în sufletul copiilor cu ocazia sărbătorilor de iarnă, sunt darurile lăsate în ghetuțe de bunul Moș Nicolae, împodobirea bradului de Crăciun, venirea lui Moș Crăciun, colindatul, capra, steaua, plugușorul, sorcova.

Așadar, iarna începe cu bătrânul și bunul Moș Nicolae care an de an îi surprinde pe cei mici cu daruri în ghetuțele pregătite cu multă sânguință.

Cel mai însemnat simbol al sărbătorilor de iarnă este mult doritul brad de Crăciun. Așa cum se știe, acesta exista în tradițiile românești cu mult înainte de era creștină. Bradul este cel mai important arbore din tradițiile și obiceiurile românești, el fiind prezent la cele mai importante evenimente din viața noastră, deoarece se spune că aduce noroc, viață lungă, prosperitate și fertilitate, motiv pentru care oamenii aleg să-și împodobească casa cu crengi de brad.

În zilele noastre, nu doar copiii, ci și adulții așteptăm cu nerăbdare împodobirea bradului. Acest obicei are loc în ajunul Crăciunului, când însuși Moș Crăciun aduce, pe lângă darurile mult așteptate și magicul brad frumos împodobit cu globuri și beteală.

Un alt obicei foarte îndrăgit și cunoscut de copii, este colindatul, care începe în data de 24 decembrie și poate continua 2 sau 3 zile. La colindat participă de obicei grupuri de copii sau chiar de oameni maturi, bătrâni, doar fete, doar băieți, în funcție de zona etnografică.

Colindatul are loc în curtea celor ce primesc colindătorii, în casă sau sub fereastră. Colindătorii sunt primiți în casă deoarece se spune că ei aduc sănătate, un an prosper și sunt recompensați cu nuci, mere, colaci și mai recent, cu bani.

Capra, este un obicei care se practică la Anul Nou, iar măștile din trecut, care evocau personaje biblice au fost înlocuite de masca unui singur animal, al cărui nume variază de la o regiune la alta. La noi, în Ardeal, este denumită capră sau turcă.

Steaua, un alt obicei care în timp și-a pierdut semnificația este mersul cu 'steaua' - obicei vechi ce poate fi întâlnit la toate popoarele creștine. Această tradiție are menirea de a vesti nașterea lui Hristos. În zilele noastre, copiii care merg cu steaua se deghizează în magi pentru a vesti marea minune.

Cântecele despre stea provin din surse diferite: unele din literatura bizantină ortodoxă, altele din literatura latină medievală a bisericii catolice și multe din ele, chiar din tradițiile locale. Copiii, care intră în casă în zilele Crăciunului, cântă „Steaua sus răsare“, precum și alte cântece.

Plugușorul, este o urare tradițională în preajma Anului Nou, mai exact în ajun, păstrând ritualul unei invocări magice cu substrat agrar. Acesta este însoțit de strigături, pocnete de bici și sunete de clopoței, iar plugul adevărat tras de boi, este înlocuit cu un plug miniatural, ușor de purtat. Textul plugușorului imprimă un ritm vioi, urările sunt vesele și optimiste.

Umblatul cu Sorcova, este tot un obicei de Anul Nou, practicat în dimineața zilei noului an, care aduce mare bucurie copiilor, precum și adulților. Aceștia umblă din casă în casă, având o crenguță de brad sau o sorcovă confecționată dintr-un băț în jurul căruia s-au împletit flori de hârtie colorată sau diferite ornamente pentru brad. Numele de sorcovă are originea în cuvântul bulgar surov (verde fraged), făcând aluzie la ramura verde, ruptă odinioară dintr-un arbore. Atingând de mai multe ori persoana cu sorcova, sunt făcute urări de bine și bunăstare celui „sorcovit“.

Dincolo de faptul că toate sărbătorile magicului anotimp alb sunt minunate, totuși Crăciunul – sărbătoarea Nașterii Domnului, este și va rămâne una dintre cea mai importantă, mai frumoasă și mai așteptată sărbătoare creștină. Crăciunul e așteptat cu mare entuziasm de către copii, de toată lumea, indiferent de vârstă, uneori chiar și de religie. Este imposibil să nu te gândești cu drag la cadourile lui Moș Crăciun, la colinde, la mirosul de brad și al cozonacilor.

Cu siguranță, experiențele personale, încarcă astfel de clipe magice cu semnificații proprii, însă mai mult decât atât, tradițiile legate de Crăciun aduc simboluri naturale vechi de sute de ani.

BIBLIOGRAFIE:

1. Flori Mladin, „Sărbătorile de iarnă: Frumoasele tradiții și obiceiuri românești”, Epochtimes, 2016
2. Mira Tănase, „Magia sărbătorilor de iarnă”, 2012

DE CE IUBIM TRADIȚIILE?

Prof.înv.preșcolar NICOARĂ ANGELA SIMONA

GRĂDINIȚA CU PROGRAM PRELUNGIT NR.5 REGHIN

Tradițiile reprezintă bucuriile de a împărtăși generațiilor viitoare prin viu grai, obiceiurile, datinile lăsate din moși strămoși.

Prima sărbătoare de iarnă este cea a Sf.Nicolae. Sf.Nicolae a fost un iubitor al copiilor. Această tradiție o ducem mai departe și generațiilor viitoare, deoarece nu reprezintă doar bucuria celor mici ci și a celor mari.

Cadoul primit de la moș Nicolae în ghetuțe, acea surpriză plăcută este condiționată de faptul că trebuie, ca ghetuțele să fie curate. Acest motiv îi face responsabili pe copii, în deprinderea de îngrijire a lucrurilor personale. A doua condiție, o reprezintă „faptele bune ale copiilor”. Ei sunt compensați de moșul cu cadouri. Nu trebuie decât să observi acel licăr de fericire din ochii copilașilor la descoperirea cadourilor din ghetuțe, cadouri care constau în dulciuri și fructe și să observi dezamăgirea că nu l-au întâlnit pe moșul. Pentru copiii „mai puțin cumiți”, moșul aduce o nuielușă împodobită, copiii înțelegând astfel ideea, dar, prin simplul fapt că este așa de împodobită știu că sunt iertați pentru micile boroboațe.

Nici noi, ca adulți nu ne lăsăm mai prejos, deoarece și nouă ne place să oferim și să primim cadouri. Este de fapt, bucuria copilului din noi, amintirea din trecut, când eram și noi de vârsta lor. A doua sărbătoare, care, de fapt, reprezintă totul sau un nou început, este nașterea mântuitorului Isus Hristos sau, cum o mai numim noi: „Crăciunul”.

Copil fiind, bunicii și părinții ne-au învățat semnificația Crăciunului. Am văzut în ce constau pregătirile: curățenia generală, după care bunica își punea peretarele, țolurile noi și folosea prosoapele înflorate, toate acestea țesute de ea la războiul de țesut. Urma apoi frământarea pâinii din covata de lemn care dura... și dura... până se desprindea aluatul de mână. Coacerea acestuia în cuptoriul din casă, care trebuia încălzit cu mult înaină. După coacerea câtorva pâini se puneau cozonacii.

Doamne, ce de nucă puneau bunicii în el! Din tot sufletul. Pentru că este un secret mare în prepararea oricărui fel de mâncare. Chiar dacă nu ai de unde să pui foarte multe ingrediente, pui suflet. Astfel, toate mâncărurile îți ies formidabile.

Toată ulița mirosea a cozonaci. Imi aminresc că făceau și pupeze din pâine. Doamne cât erau de bune, mai ales că le făcea doar pentru noi copiii.

Începeau preparatele din carne de porc și nelipsitele sarmale care se fierbeau în ajun, astfel încât toată odaia era plină de mirosul lor care ademeneau de fapt și colidătorii. Bradul era și el la loc de cinste.

Primii colidători erau întotdeauna copiii mai mici. Deși erau mici știau toată colinda.

Primeau mere, nuci și felii de cozonac. Se colinda toată noaptea. Luminile caselor erau aprinse, brazii luminau și peste tot se auzeau doar colinde. Omătul era mare. Pe atunci iernile erau ierni de,, crăpau pietrele”.

Dimineața, în prima zi de Crăciun, toată lumea se îndrepta spre biserică. Toți erau îmbrăcați în costume populare. Bărbații aveau niște ȋtari de culoarea albă, atât de albă ca neaua. Pe cap purtau cușme. Sub cojoacele groase aveau cămeșă cusută de soții în general, sau rămase de la părinți ori bunici. Cămeșa era prinsă cu un brâu foarte lat.

Femeile erau îmbrăcate cu poale și cătrinte, la mijloc purtau brâu, aveau cămeșă cusută cu tot felul de motive populare. Fetele tinere îmbrăcau costume populare foarte colorate, iar la femeile mai în vârstă predominau culorile alb și negru. Pe cap purtau năframe. Și acestea erau în funcție de vârstă. Ele purtau traistecare erau țesute la războiul de țesut. Deasupra aveau cojoace simple sau cu diverse modele. Toate costumele populare sunt diferite, în funcție de zone. Acestea se purtau în general de sărbători sau evenimente importante.

-Ce putea să însemne Crăciunul fără biserică,fără Hristos? În primul rând frecventai biserica să-i mulțumești Domnului că ești sănătos,că ai ce pune pe masă,că ai pe cei dragi lângă tine,că ai ajuns o frumoasă vârstă.

Până la urmă Crăciunul este despre iubire.Dăruind, îi reînveți și pe ceilalți să dăruiască,colindând îi înveți și pe ceilalți să ducă bucuria și tradiția mai departe.Degeaba ai masa încărcată dacă nu îi ai pe cei dragi alături,dacă nu ai prieteni,nu ai colindători,dacă nu împarți bucuria din aceea zi cu cineva.Noi nu suntem niciodată singuri.Depinde cum vrem să ne bucurăm de tradiții.Totul depinde de noi.Degeaba tot așteptăm să ne facă cineva fericiți.

-Haideți să pornească de la noi fericirea!Noi ne-am născut din fericire.

O altă frumoasă tradiție este cea a umblatului cu sorcova care se practică în ziua de 1 ianuarie.Copilașii,în general,care sunt suflete pure, ne adresează o urare de sănătate,belșug și bucurie.Sorcova este confecționată de regulă dintr-o crenguță de brad sau o botă împodobită cu hârtie colorată,clopoței,flori sau sclipici.

La sate a mai rămas și tradiția plugușorului. Plugușorul vine de la obiectul plug.Copiii confecționează un plug mai mic pe care-l împodobesc cu hârtie colorată,panglici sau chiar flori.Textul pe care îl rostesc copiii este însoțit de sunetul buhaiului,de pocnetul bicelor și de clopoței.

Toate obiceiurile și tradițiile ne sunt lăsate din moși strămoși pentru a ne fii un motiv de bucurie.Un motiv de a ne întâlni cu cei dragi,de ematie,iubire,de speranță,de apropierea noastră de Dumnezeu,de amintire a trecutului,a copilăriei,de amintire a bunicilor, a tot ce a fost frumos,este frumos și speranța zilei de mâine,a frumuseților care ne înconjoară.

Să avem sărbători binecuvântate cu pace și liniște sufletească!

IMAGINEA SATULUI DE ALTĂDATĂ

Prof. Petruț Andreea -Gabriela

Liceul Tehnologic „Vasile Netea”- G.P.P. DEDA

Satul românesc este cel mai expresiv și mai bogat document al istoriei neamului, este spațiul în care s-au format și păstrat, de-a lungul timpului, multe dintre valorile spirituale, culturale și identitare transmise până la noi. Satele românești, cu biserici și case țărănești, cu cimitire și morminte străjuite de cruci, cu ulițe și porți primitoare, sunt purtătoarele unui limbaj tainic și vizibil al tradiției, al continuității fizice și spirituale ale acestui neam, sunt oglinzi ale sufletului românesc, în care se arată astăzi, după caz, hărnicia sau delăsarea noastră, responsabilitatea sau indiferența.

În decursul timpului, satul românesc s-a organizat și s-a dezvoltat în felurite moduri, cultivând virtuțile poporului român: hărnicia, dărnicia și ospitalitatea. Cântecul, dansul popular, costumul național sunt valori inegalabile și incontestabile care riscă să se piardă în negura timpului, dacă nu conștientizăm importanța lor.

La români, sărbătorile de iarnă, îndeosebi cele de Crăciun sunt adevărate sărbători de suflet. Amintirile copilăriei ce ne revin în minte și suflet, zăpezile bogate și prevestitoare de rod îmbelșugat, colindele și clinchetele de clopoței, mirosul proaspăt de brad, dar și de cozonaci, nerăbdarea așteptării darurilor sub pomul de iarnă, toate creează în sânul familiei o atmosferă de basm, liniște sufletească și iubire. Una dintre cele mai răspândite datini la români este colindatul, un ritual compus din texte ceremoniale, dansuri și gesturi. Astfel în ajunul Crăciunului, cete de colindători, costumate tradițional, urează pe la casele gospodarilor pentru sănătate, fericire și prosperitate. Pe lângă colindele religioase există vechi colinde laice cum sunt: Capra, Ursul, Cocosârclul, Căiuții etc. Acestea sunt în fapt, jocuri cu măști și costumații speciale confecționate de meșteri locali și care ironizează personajele negative ale lumii satului. Colindătorii sunt așteptați în casele lucind de curățenieși frumos împodobite și sunt răsplătiți de gospodari cu covrigi, fructe, nuci, colăcei sau chiar bani. Cei adulți sunt invitați la o țuică fiartă, vin și cozonac. Se aud de asemenea colinde precum: Steaua sus răsare, Buna dimineața la Moș Ajun, O ce veste minunata.

Plugușorul: „*Mâineanul se-nnoiește,/Plugușorul să pornește/ Și începe a ura,/ Pe la case-a colinda./ Mânațimăi, hăi, hăi!*”. Aceasta ne arată că tradițiile noastre s-au păstrat și se păstrează de peste 2000 de ani, de când omenirea se călăuzea după calendarul agrar. Textul colindului cu plugușorul este o urare de recolte bogate pentru cei care lucrau și cultivau pământul până în zilele noastre.

Vergelul, alt obicei practicat de tineret în noaptea de Anul Nou. Un grup de fete și băieți, adunați la casa unuia dintre ei, își cercau ursitul sau ursita. Sub farfuria, așezate pe masă cu gura în jos, sunt ascunse obiecte care au o anumită semnificație: pâine – cu semnificația că ursitul va fi bogat, sare – cu semnificația că ursitul va fi sărac, piaptăn – ursitul va fi jâmbat, adică va avea dinții ieșiți în afară,

iconiță – ursitul va fi credincios, cărbune – ursitul va fi negricios, inel – ursitul va fi suplu, cu ținută elegantă, săpun – ursitul va fi curat și cumpătat, bani – ursitul va fi bogat, mărgel – ursitul va fi plângăcios. Plugușorul și vergelul s-au practicat în toate localitățile, dar acum sunt pe cale de dispariție.

Tot la miezul nopții dintre ani, în unele localități se practica de către fete un alt obicei de prognoză a măritişului. Fetele făceau mai multe găluște din aluat și în fiecare puneau un bilețel de hârtie pe care era scris cu creionul un nume dintre feciorii preferați. Aceste găluște erau fierte într-o oală, din care fetele își alegeau câte o gălușcă, o desfăceau și citeau numele ursitului scris pe bilețel, desigur, mai mult pentru crearea bunei dispoziții.

De Anul Nou, la miezul nopții, se trag clopotele la biserici. Se spune că se îngroapă anul vechi. Mai era obiceiul ca la miezul nopții fetele să meargă la fântână că își vor vedea în luciul apei chipul ursitului.

În dimineața zilei de Anul Nou, copiii mai mici mergeau la colindat cu Sorcova, alcătuită dintr-o crenguță de brad împodobită cu petele de mătase colorate sau hârtie colorată și colindă astfel:

*Sorcova, vesela, / Sătrăiți, să-mbătrâniți, / Ca un măr, ca un păr, / Ca un fir de trandafir,
Tare ca piatra, iute ca săgeata, / Tare ca fieru, iute ca oțelu. – La anu și la mulți ani!*

Copiii erau răsplătiți cu mere sau nuci, uneori și cu bani.

Dar peste toate aceste obiceiuri dragi nouă încet se așterne uitarea.

Treptat sunt înlocuite de discoteci, programele de televiziune, jocuri pe calculator și altele. Să nu ne uităm istoria obiceiurilor, am reamintit aici un mic tablou al vieții trăite în urmă cu 50-60 de ani.

UMBLATUL CU TURCA ÎN COMUNA DEDA

Prof.înv.preșcolar Morar Mariana
Grădinița cu Program Normal Filea

Situată pe valea Mureșului superior,în defileul Deda-Toplița,comuna Deda formată din satele Bistra-Mureșului,Filea și Pietriș,este o zonă bogată în tradiții și obiceiuri care marchează toate sărbătorile religioase de peste an.

Umblatul cu turca este un obicei specific sărbătorii Crăciunului,a cărei origine se pierde în negura timpului-„așa o fost de când ne știm” -după spusele oamenilor din zonă ,se transmite din generație în generație și se practică în toate satele din comună.

O dată cu „lăsatul secului-” începutul postului de Crăciun debutează și pregătirile pentru umblatul cu turca-cu alegerea cetei de feciori și a locului unde se face,„Berea” -adică casa unde o parte dintre feciorii și fetele satului urmează să se adune pentru a împodobi și a pregăti turca,dar și pentru a exersa tot ritualul ce ține de practicarea acestui obicei.

Pregătirile constau în repetarea colindului și a jocului specific turcii de către cei mi tineri,nou cooptați în ceată și împodobirea efectivă a acesteia.

Turca este confecționată dintr-un lipideu ,țeșut manual pe care sunt cusuți cănaci din lână colorați(culorile predominante fiind roșu ,galben și albastru) o piele de iepure sau de vulpe și prâsneii.Prâsneii sunt făcuți din iască(burete)de mesteacăn care erau modelați prin cioplire manuală în diferite forme,în special geometrice și pictați cu motive populare ce se regăseau și pe costumele tradiționale purate de oamenii satelor în zilele de sărbătoare.

Toate aceste pregătiri erau foarte bine organizate de ceata de feciori,deoarece trebuiau finalizate până în ajunul sărbătorii se Sfântul Nicolae.Tot în această perioadă se tocmeau și ceterașii-instrumentiștii-de obicei o vioară și un acordeon care urmau să însoțească și să acompanieze „berarii”la colindat pe ulițele satelor .

Întregul ritual debuta în Ajunul Crăciunului,seara ,de la casa preotului,apoi dintr-un capăt al satului în celălalt.

„O ce veste minunatăeste ” este colindul specific pe care ceata de feciori acompaniați de ceterși o colindau în pragul fiecărei case.Localncii în semn de respect, deschideu porțile și ușa casei primind colindul cu mare emoție și bucurie fiind considerat un dar ,o binecuvântare, un semn al înnoirii și al curății sufletești.Apoi urma jocul efectiv al turcii-jucată pe rând de fiecare fecior din ceată.

Jocul turicii este intens, deseori era însoțit și de momente umoristice care îi confereau o spectaculozitate aparte.Deochiul turcii de către gazdă și descântecul care se rostea pentru ca aceasta să

își revină și să poată colinda m-ai departe pe ulițele satului constituie momente cu o amuzament și buna fiind gustate din plin de localnici.

Descântecul care alunga deochiul era rostit de către conducătorul cetei de feciori și putea fi unul improvizat,pe moment sau unul transmis,învățat de la generațiile anterioare.Descântecul rostit în acele momente erau diferite de la sat la sat.

Un astfel de descântec ,cules din satul Filea sună cam așa:

„Tula-i Doamne,ce-am pățat
Turca ni s-o îmbolnăvit
Că fân rău e o mîncat
Și la burdu s-o stâcat!
Hai o țâr să-i descântăm
Și de boală s-o scăpăm:
De la una ,de la buna
De la mugur din pădure
Să rodească,să înflorească
Și turca să să trezască!
Scoală turcă,joacă bine
Nu mă face de minune
Că me avem mult de umblat
Și prin sat de colindat!”

În casele unde erau fete de măritat sau neveste tinere,turca poposea mai mult deoarece ce acestea erau jucate de către feciori din ceată,jocul „de-a învârtita” .Jocul era însoțit de strigături specifice:

„Joacă mână,joacă bine
Că nu joci cu orișicine!
Joacă mândră nu te face
Ori nu joci cu cine-ți place?”

Colinda turcii este plătită de fiecare casă,în produse și bani,cu care se organiza masa, petrecerea și jocul(care se desfășura pe totă perioada sărbătorilor de Crăciun, Anului Nou și e incheia la Bobotează) pentru toți cei care au primit-o.

La fel de important și cu aceiași încărcătură arhaică era și obiceiul umblatului cu turca de către copiii satelor.Dacă tinerii feciori porneau cu turca seara,copiii cu vârsta cuprinsă între cinci și treisprăzece ani începeau acest ritual dimineața, colindând vecinii,prietenii și rudele.

Urarea rostită de copii este diferită față de a feciorilor,mai simplă,fără momente spectaculoase,accentul punându-se pe urări de prosperitate și sănătate aduse gazdelor.Pentru urare copiii erau răsplătiți cu mare,nuci,colăcei și bani.

„Să fii gazdă sănătoasă

Că-ai plătit colinda noastră
C-un colac de grâu frumos
Ca și fața lui Hristos,
C-un colc de grâu de vară
Dăie Domnu să răsară!”

Umblatul cu turca sau colindatul este unul dintre cele mai îndrăgite obiceiuri de peste an din comuna Deda. Se spune că ceata de feciori nu trebuie să ocolească nici o casă în care lumina era aprinsă. Dacă colindătorii nu vor trece pragul casei, atunci gospodarilor nu le va merge bine tot anul, deoarece numai colindătorii, în seara Sfântă de Ajun, când cerul și pământul se împreună vestind Nașterea minunată pot să îndepărteze prin colindul și urările lor tot răul și să cobore în fiecare casă bucuria nașterii, a reînnoirii și triumfului vieții asupra morții.

TRADIȚII ȘI REȚETE DE CRĂCIUN DIN JUDEȚUL MUREȘ

Prof. POP OANA-COSMINA
GRĂDINIȚA PUKY TG.MUREȘ

Crăciunul este sărbătoarea care în fiecare an, ne aduce aminte de miracolul venirii Fiului Lui Dumnezeu pe acest Pământ pentru mântuirea sufletelor noastre.

De atunci și până în ziua de azi, sărbătoarea nașterii lui Isus Hristos este sărbătorită la orice casă de Crăciun.

În fiecare casă, va fi de Crăciun o masă bogată, un miros îmbietor de tradiționalele sarmale și cozonaci proaspeți scoși din cuptor și va sta un brad într-o cameră, care are în vârf o stea ce reprezintă steaua străclucitoare ce a îndrumat magii la locul nașterii lui Isus Hristos și care așteaptă chicotele și zâmbetele copiilor care deschid cadourile de sub el în ziua de Crăciun.

Oamenii, își pregătesc casele cu tot ceea ce au ei mai bun pentru colindătorii care, în Ajunul Crăciunului vin și vestesc Nașterea Domnului.

Crăciunul este ocazia când toți membrii familiei se reunesc, își fac daruri, se bucură de clipele petrecute împreună în jurul mesei.

Bineînțeles, în orice colț al țării noastre, oamenii respectă diferite tradiții și datini specifice sărbătorilor de iarnă.

Așa și în satul Sânmartinul de Câmpie, județul Mureș, Ajunul Crăciunului îi găsește pe oameni pregătindu-se de zor pentru sărbătoarea Nașterii Domnului. Fiecare membru al familiei are rolul lui în Ajunul Crăciunului. Bărbații scot din cămara lor, vinul și țuica de prune pe care le-au făcut toamna și ajută femeile la treburile casnice, copiii mai mici își ajută părinții la treburile casnice și își pregătesc ghetuțele pentru venirea lui Moș Crăciun. Femeile scot pâinea și cozonaci în cuptorul de lut și pun pe foc oala cu sarmale despre care știm cu toți că o simt colindătorii de la colțul casei când merg la colindat și simțim că da, este Crăciun.

De asemenea, în Sânmărtinul de Câmpie, mai sunt case în care gospodinele scot din cuptor în Ajunul Crăciunului, „Pupezele”.

REȚETĂ PUPEZE

- 1 kg faina
- 700 ml apa calduta
- 25 g drojdie proaspata sau 7 g drojdie uscata
- 20 g sare
- puțină făină pentru uns tava
- boabe de porumb

După cum ați observat, pupezele sunt făcute din aluatul pentru pâine, pe care gospodinele îl modelează pentru a obține forma unei pupeze iar cu boabele de porumb îi realizează pupezei ochii.

Aceste „Pupeze” sunt coapte și pregătite în special doar pentru copii din neam, care vin la colindat, adică pentru nepoți, fini.

PUPEZELE

Demult, în acest sat oamenii se duceau la Căminul Cultural în apropierea Crăciunului, pentru a repeta colindele ca nu cumva să se încurce sau să nu știe versurile atunci când merg din casă în casă să vestească Nașterea Domnului.

În ziua de azi, colindătorii nu se mai întâlnesc că repete colindele dar o tradiție a rămas neschimbată. Atunci când se merge la colindat, în Sânmartinul de Câmpie, se respectă mersul celor trei seri și anume: în Ajunul Crăciunului se colindă vecinii, în seara Crăciunului se merge la colindat la frați și neamuri, iar în a treia seară se merge la colindat la restul neamului care a rămas necolindat în seara Crăciunului.

De asemenea, când grupul de colindători adulți vin să vestească Nașterea Lui Isus, întrebă: „Primiți cu colinda?”, după ce au colindat gazda îi primește în casă, îi servește cu ce are mai bun, în casă se mai colindă iar când știu că trebuie să plece unul dintre îi anunță pe ceilalți de plecare rostind „Turca”.

„Turca” este un cântec lăsat de străbuni, și este o tradiție specifică satului.

„Turca” :

„, Scoală turcă, scoală

Scoală turcă, scoală

Și te-nvârticește,

Gazde-i mulțumește

De un pahar cu vinu

De un pahar cu vinu

Pe care-l închinu

Pe care-l închinu

De-un colac frumosu

De-un colac frumosu

Care mi s-o întorsu
Care mi so întorsu
Crucea-i de argintu
Crucea-i de argintu
Noi pe uş- am vintu
Crucea-i de aramă
Crucea-i de aramă
Noi pe uşă afară
Noi pe uşă afară.”

În momentul în care a fost începută „Turca”, restul colindătorii încep și cântă și ei. După ce au terminat cântecul, colindătorii mulțumesc gazdei pentru primire și pornesc spre următoarea casă.

Iar în ziua de Crăciun, oamenii merg la biserică și la întoarcerea de la biserică iau masa de Crăciun în familie și așteaptă colindătorii până în a treia zi de Crăciun.

Așa, petrec sărmăținenii Nașterea Lui Isus Hristos.

SCORUSE

Bindila Carmen Maria
Gradinita cu Program Prelungit Deda

Scorusele sau minciunelele ardelenesti, sunt printre deserturile si delicatesele ce le pregateau bunicii sau mamele noastre.Sunt foarte bune si necesita ingrediente putine.Pot fi foarte bine servite alaturi de un ceai sau o cana de lapte cald si pot constitui un mic dejun delicios, ce ne va aminti de vremea copilariei si de bucataria bunicii.Am ales sa gatesc scoruse alaturi de prescolarii grupei mari ,deoarece sunt desertul preferat al meu, pe care-l pregateam cu drag alaturi de bunica mea.Prescolarii mei au fost incantati de gustul lor delicios, chiar peste nivelul asteptarilor mele.Le-am promis ca data viitoare vom face portie dubla.Unii dintre ei au spus ca, atunci cand vor merge acasa le vor cere bunicii sa le gateasca scoruse,iar altii ca vor gati alaturi de mama lor.

Ingrediente scoruse:

- 1 kg de faina
- 2 linguri untura
- 2 oua
- 1 lingurita de bicarbonat
- Sucul de la o jumatate de lamaie
- 2 linguri de zahar
- Un praf de sare
- Un iaurt
- Un pahar de smantana

Mod de preparare:

Separam albusul de galbenus si batem albusurile pana cand devin spuma.Framantam foarte bine faina cu untura,apoi adaugam spuma de albusuri, galbenusurile, bicarbonatul,putina sare si zeama de lamaie pentru fragezime.Pentru aroma putem sa radem coaja de lamaie.

Amestecam toate ingredientele si adaugam in cantitati egale iaurt si smantana, pana cand obtinem un aluat consistent care se poate intinde cu facaletul.Intindem aluatul sub forma unei paturi, iar apoi taiem dreptunghiuri mici. Fiecare dreptunghi va fi taiat la mijloc.Vom introduce varful fiecarui dreptunghi prin orificiul din mijloc , impletind si obtinand niste pernite.

Dupa ce le-am terminat de facut le vom praji in baie de ulei pe ambele parti, pana cand se rumenesc.Cand sunt prajite le asezam pe o tava si presaram peste ele zahar pudra cu vanilie.

POFTA BUNA LA SCORUSE!

IMPORTANȚA SĂRBĂTORILOR DE IARNĂ ÎN VIAȚA ȘI EDUCAȚIA PREȘCOLARILOR

Prof.LUCA VIDIA RODICA
GRĂDINIȚA CU P.P. NR.4 REGHIN

O educație temeinică și durabilă este cea începută în familie, încă din frageda copilărie, determinând transmiterea valorilor credinței și formarea conduitei exemplare continuată în școală și consolidată prin diferite activități ce se derulează în Biserică și societate.

Dacă educația morală reprezintă acea latură a procesului de pregătire a copilului pentru viață care are în vedere cunoașterea, înțelegerea și practicarea binelui în viața socială și adaptarea la viața comunității, trebuie să înceapă încă din primii ani de viață în familie. Apoi se continuă potrivit nivelului de înțelegere a copilului pentru a se forma în sufletul acestuia impresii, deprinderi de conduită și sentimente, cu ajutorul cărora să devină o adevărată persoană deschisă comuniunii și cu semenii.

Cunoașterea simbolurilor religioase și a personajelor biblice, a vieții și activității acestora și mai cu seamă cunoașterea lui Iisus Hristos și a importanței Acestuia în viața creștinului sunt obiective ale educației religioase ce pot fi atinse în activitățile din grădiniță.

Influența religiei asupra copilului și a omului matur este benefică, îi face mai buni, mai toleranți cu ceilalți, mai apropiați, mai dornici de a-i ajuta, și nu are nici un efect dăunător, ci dimpotrivă.

Preșcolarii dispun de o bogată viață afectivă și o mare sensibilitate, ceea ce-i fac foarte receptivi la tot ce este adresat sferei sentimentelor. Educația religioasă la vârsta preșcolară pune accent pe latura afectivă și face apel la sensibilitatea copiilor. Este importantă intensitatea trăirilor afective simțite de copii în acele momente, și cum se răsfrâng ele în comportamentul lor moral de zi cu zi.

Cunoașterea unor sărbători creștine de mare însemnătate (Crăciunul, Sfântul Nicolae, Boboteaza), cultivarea dorinței de a face fapte bune, activități umanitare (donarea unor jucării copiilor nevoiași), sărbătorile de iarnă (tradiții și obiceiuri) sunt obiective principale pe care le urmărim în dezvoltarea copiilor. Și totuși din nefericire, de multe ori întâlnim și la copii o formă sau alta de egoism, disprețuirea copiilor mai săraci și simpli, ca urmare a poziției sociale și situației financiare a părinților, lăudăroșenia în fața celorlalți, cu virtuțile lor reale sau închipuite, al unei educații greșite.

Fiecare trebuie să se gândească la responsabilitate și să facă tot ce-i stă în putință pentru a-i conduce pe copii pe calea păstrării tradițiilor și obiceiurilor de peste an.

Crăciunul este o sărbătoare foarte importantă pentru creștini: este sărbătoarea Nașterii Domnului, timp al bucuriilor, al păcii și al liniștii sufletești. Este o perioadă în care primim și dăruim multă iubire și căldură sufletească. Acest lucru se remarcă și în entuziasmul cu care se fac pregătirile pentru această sărbătoare.

Ce înseamnă Crăciunul pentru un copil? Va răspunde simplu! De Crăciun vine Moșul cu cadouri. Mai întâi vine Moș Nicolae, care e mai sărac ca Moș Crăciun, așezând dulciuri și câte o nuielușă copiilor mai obraznicuți. Moș Crăciun e cel mai îndrăgit dec copii, așa cum se știe din bătrâni, el aduce tuturor copiilor cadouri, reușind să ajungă la fiecare în parte. Acesta este și astăzi un argument foarte serios și este o motivație puternică pentru copii, care se străduiesc să devină mai cuminiți, mai harnici și mai ascultători pentru că anul viitor să primească mai multe daruri. Însă mai puține știu copiii despre obiceiurile pe care le transmitem din generație în generație legat de această sărbătoare.

Tradiția împodobirii bradului și a casei cu crenguțe de brad este un obicei relativ nou, prin forma sa triunghiulară, bradul simbolizează Sfânta Treime, iar podoabele cu care este împodobit semnifică bogăția și cunoașterea, ca și pomul sacru din Grădina Edenului.

În zilele noastre, împodobirea bradului de Crăciun a devenit una dintre cele mai iubite datini, atât în mediul rural, cât și urban, odată cu așteptarea în seara de Ajun a lui Moș Crăciun.

Începând cu noaptea de 24 spre 25 Decembrie, de la miezul nopții și până la revărsatul zorilor, ulițele satelor răsunau de glasul micilor colindători. Cu traista după gât, cu bățul în mână și căciula pe urechi, colindătorii merg din casă în casă și strigă la ferestrele luminate: „Bună dimineața la Moș Ajun/Ne dați ori nu ne dați”, și cei din casă le deschid ușa, încep să cânte mai departe: „Am venit și noi odată/La un an cu sănăptate/ Și la anul să venim/Sănătoși să vă găsim/Ne dați, ne dați/Ori nu ne dați!”. Cu acest prilej gazda le împarte colindițe: covrigi, nuci, mere, colăcei de făină frământați și copti chiar în acea seară a Ajunului.

În ajunul Crăciunului, ca și în ajunul Anului Nou, copiii formează grupuri și pornesc pe la casele gospodarilor cântând cântece ce au refrenuri ca: „Florile dalbe”, „Din an în an”, „Ziurel de ziuă”, „Domn, Domn să-nățăm”. În afară de seara mare a colindelor, se mai colindă și în seara Sfântului Vasile, paralel cu Plugușorul sau Uratul.

La serbările organizate în grădiniță cu ocazia sărbătorii Crăciunului, educatoarele, de cele mai multe ori pun accent pe aceste colinde de Crăciun.

Este important să mergem împreună cu copiii la colindat, să îi învățăm colindele specifice Crăciunului „O, ce veste minunată!”, „Deschide ușa creștine!”, „Astăzi s-a născut Hristos!”. Poveștile despre tradițiile specifice se pot viziona împreună cu copiii, se pot realiza schimburi de experiență, de exemplu, copiii din oraș pot merge la sate să ia contact direct cu anumite obiceiuri ce se păstrează în anumite zone. De la Crăciun și până la Bobotează, copiii umblau cu steaua, un obicei vechi ce se întâlnește la toate popoarele creștine. Acest obicei vrea să amintească steaua care a vestit nașterea lui Isus și i-a călăuzit pe cei trei magi.

Începând cu Ignatul și sfârșind cu zilele Crăciunului, prin alte părți începând cu zilele Crăciunului, există obiceiul ca flăcăii să umble cu turca sau capra. Ca și celelalte jocuri cu măști practicate în timpul sărbătorilor de iarnă, și în jocul caprei și-au făcut loc, pe lângă măștile clasice

(capra, ciobanul), măștile de draci și moși care prin strigăte, chiote, măresc nota de umor și veselie, dând uneori o nuanță de grotesc.

În prima zi din noul an, copiii cere au dormit noaptea merg cu semănatul, obicei vechi la românii din toate colțurile țării. Mai târziu merg și adulții cu semănatul și cu urări de început de an pe la rude și prieteni. Bucuria sărbătorilor de iarnă se încheie după Botezul Domnului. Tradiția face parte din cultura noastră, a românilor și constituie actul nostru de identitate. A ne pierde tradiția înseamnă a „șterge cu buretele vremii, tradiții de neam și destin”.

Obiceiul sacrificării porcului de Ignat, pe 20 decembrie, încă se mai practică prin satele noastre românești, pe acolo unde gospodarii cresc porci în propriile curți, pentru că la sărbătorile de iarnă să aibă carne proaspătă din care să-și prepare tradiționalele mâncăruri românești. Tot la sate încă se mai păstrează obiceiul ca în ajunul Crăciunului cetele de colindători să meargă din poartă în poartă ca să vestească venirea pe lume a Pruncului Isus. Tot de sărbători ne facem și cadouri. Acest obicei are două surse: pe de o parte provine din dărnicia lui Moș Crăciun, pe de altă parte, reprezintă o imitare a gestului celor trei magi de a se închina Mântuitorului., oprin aducere de daruri.

Toate aceste obiceiuri trebuie păstrate din generație în generație și sădite în sufletele copiilor, cu scopul păstrării pentru urmașii noștri și pentru a aprecia familia și rolul acesteia în viața fiecărui om. Sărbătorile au ca scop unirea tuturor membrilor la masa de Crăciun, așa cum spune și tradiția, să fim iubitori, să ne iertăm, să ne deschidem sufletele pentru a fi mai buni și înțelepți.

Bibliografie:

„Îndrumător pentru elemente de educație religioasă în învățământul preșcolar”, București, 1999, Ed. Grafica Print.

„Revista Învățământului Preșcolar, nr.3-4/2005, București”, Ed. Coresi, 2005.

P.S. Irineu – Episcop de Ecaterinburg și Irbitk –, „Călăuziri pentru creșterea și educarea ortodoxă a copiilor”, București, Biblioteca Teologică Digitală, 2005.

”COLĂCEII DIN AJUNUL CRACIUNULUI LA DUMBRAVA “

Prof.înv.preșcolar:Dohotari Luminița

Grădinița cu program normal Neagra

Îmi amintesc încă din copilărie, nerăbdarea și bucuria ce ne cuprindea în seara dinaintea zilei de Ajun. Împreună cu frații și verișorii mei, rămâneam peste noapte la bunica, deoarece în dimineața următoare avea loc obiceiul de Crăciun, numit “COLĂCEI”. De cu seară, ne pregăteam trăistuțele și hainele ce urma să le îmbrăcăm în ziua următoare și ne puneam la somn devreme, numai să vină dimineața mai repede.

La primul cântat al cocoșului, săream din pat să ne pregătim cât mai repede pentru a putea pleca la drum. Odată îmbrăcați , bunica ne punea trăistuțele după gât , ne încălțam și ieșeam afară să ascultăm dacă se aude vreun strigăt de copil. Deși, zorii zilei abia se arătau, prin liniștea și întunericul ce cuprindea satul, începeau să se audă glasurile copiilor de pe toate ulițele, strigând “1, 2, 3 colăcei”. De îndată ce auzisem primul strigăt, porneam și noi la drum. Veneau cu mic, cu mare, chiar

și copiii din satele vecine în care s-a dus vorba despre acest obicei al satului sau chiar copii de la oraș.

Cu toții ne adunam în capătul de jos al satului, la poarta primei case, unde așteptam să iasă gazda pentru a ne da colăcei. Acești colăcei, constau în covrigei, mere, nuci, portocale, napolitane, dar odată cu trecerea anilor, au început să fie și alte dulciuri.

Gazda primei case se lăsa așteptată, iar noi copiii, nerăbdători strigam cât ne ținea gura “1,2, 3 colăcei” pentru a o motiva să iasă cât mai repede cu colăceii la poartă. Mâinile și nasul ne erau înghețate, însă bucuria și farmecul momentului ne făcea să uităm de frigul de afară și să ne gândim doar la colăceii ce urma să îi primim.

Odată ce gazda ieșise la poartă, fiecare copil aștepta să-și primească colăcelul, pentru a putea pleca din nou la drum către capătul opus al satului.

În drumul nostru, eram întâmpinați din poartă-n poartă de sătenii ce ne împărțeau mult îndrăgiții colăcei, însă, pentru a primi acei colăcei, fiecare sătean aștepta să audă acel strigăt al copiilor “1, 2, 3 colăcei”. În tot satul răsunau glasurile copiilor și totul fremăta de bucurie.

Până la destinația din capătul opus al satului, trăistuțele se îngreunau, însă nimic nu ne făcea să renunțăm și să ne abatem de la drum. După ce toate porțile

au fost “colindate” și traista era plină de colăcei, cu mâinile înghețate și cu nasul roșu, ne întorceam fiecare la casa noastră. Ajunși acasă, ne goleam trăistuțele pentru a ne vedea “recolta” adunată. Intreaga casă era plină de colăcei, iar bucuria ni se citea pe față. Dacă eram mai mulți în casă ,ne goleam trăistuțele separat pentru a nu amesteca

dulciurile primite și le numărăm care dintre noi are mai

multe. O parte din colăcei, mere, nuci ,erau folosite pentru a împodobi bradul, care se făcea doar seara în Ajunul Crăciunului.

Proiect de activitate Integrată

DATA: 2.12.2021

NIVEL/ GRUPĂ: Combinată 3-6 ani

EDUCATOARE: prof. Domokos Maria, prof. Hârșan Simona

UNITATEA DE ÎNVĂȚĂMÂNT: Grădinița cu Program Prelungit Nr.2 Sovata

TEMA ANUALĂ DE STUDIU: „Cu ce și cum exprimăm ceea ce simțim?”

TEMA PROIECTULUI: „Magia sărbătorilor de iarnă”

TEMA SĂPTĂMÂNII: „Atmosfera de sărbătoare...un nou început...”

TEMA ACTIVITĂȚII INTEGRATE: „Lumină, iubire pentru fiecare!”

TIPUL DE ACTIVITATE: predare de noi cunoștințe și consolidarea unor priceperi și deprinderi

ELEMENTE COMPONENTE ALE ACTIVITĂȚII INTEGRATE: ADP+ADE (DLC+DOS)+
ALA1+ALA2

➤ **ACTIVITĂȚI DE DEZVOLTARE PERSONALĂ (ADP):**

ÎNTÂLNIREA DE DIMINEAȚĂ: „Spirala magică”

RUTINE: primirea copiilor, masa, deprinderi de igienă personală

TRANZIȚII: „Vine o poveste...”, ”Pleacă o poveste...”, „Iarna-și cerne mantia...”

➤ **ACTIVITĂȚI PE DOMENII EXPERIENȚIALE (ADE):**

DOMENIUL LIMBĂ ȘI COMUNICARE- *Educarea limbajului:* „Cei patru îngeri ai Adventului”- povestirea educatoarei;

DOMENIUL OM ȘI SOCIETATE- *Activitate practică:* „Soarele, fluturași, păsări, animale...”-
rupere, mototolire, lipire;

➤ **JOCURI ȘI ACTIVITĂȚI LIBER-ALESE (ALA1):**

JOC DE MASĂ: „Cei 4 îngerași”- puzzle magnetic (grupa mijlocie)

ARTĂ: „Pietricele colorate”- pictură (grupa mică + mijlocie)

NISIP ȘI APĂ: ”Plantăm semințe de grâu/floarea soarelui/bostan,etc.” (grupa mijlocie)

➤ **JOCURI ȘI ACTIVITĂȚI RECREATIVE (ALA2):**

JOC DE MIȘCARE: „Aleargă și grupează-te după culoare!”

JOC DE RELAXARE: „Inima grupei”

DIMENSIUNI ALE DEZVOLTĂRII:

A.1.Motricitate grosieră și motricitate fină în contexte de viață familiare

A.2.Conduită senzorio-motorie, pentru orientarea mișcării

B.3. Conceptul de sine

C.2. Finalizarea sarcinilor și a acțiunilor (persistență în activități)

C.3. Activare și manifestare a potențialului creativ

D.1. Mesaje orale în contexte de comunicare cunoscute

E.3. Caracteristici structurale și funcționale ale lumii înconjurătoare

COMPORAMENTENTE VIZATE:

A.1.3. Utilizează mâinile și degetele pentru realizarea de activități variate

A.2.3. Își coordonează mișcările în funcție de ritm, cadență, pauză, semnale sonore, melodii

B.3.1. Exersează, cu sprijin, autoaprecierea pozitivă, în diferite situații educaționale

C.2.1. Realizează sarcinilor de lucru cu consecvență

C.3.1. Manifestă creativitate în activități diverse

D.1.1. Exersează, cu sprijin, ascultarea activă a unui mesaj, în vederea înțelegerii și receptării lui (comunicare receptivă)

E.2.3. Identifică și valorifică unele caracteristici ale lumii vii, ale Pământului și Spațiului

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

O₁- Să demonstreze înțelegerea textului, relatând acțiunile din povestea „Cei 4 îngeri ai Adventului”;

O₂- Să repovestească pe baza machetei realizate, respectând ordinea derulării faptelor;

O₃- Să realizeze animale/insecte prin ruperea, mototolirea și lipirea hârtiei în contur;

O₄- Să picteze pietricele folosind corect ustensilele de lucru;

O₅- Să identifice părțile componente ale celor 4 îngerași, realizând imaginea întregului;

O₆ - Să planteze semințele în nisip;

O₇- Să realizeze jocurile propuse, manifestându-se liber;

STRATEGII DIDACTICE:

- **Metode și procedee:** conversația, explicația, brainstormingul, demonstrația, exercițiul, povestirea, repovestirea., turul galeriei;
- **Mijloace de învățământ:** calendarul naturii, imagini, siluete din poveste, lămpi, nisip, diverse figurine;
- **Forme de organizare:** frontal, individual, pe grupuri;

BIBLIOGRAFIE:

1. Curriculum pentru educația timpurie, MEN, 2019
2. Suport pentru explicitarea și înțelegerea unor concepte și instrumente cu care operează curriculumul pentru educație timpurie-2019

3. Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani

Scenariul ZILEI

ADP: Întâlnirea de dimineață: „Spirala cu provocări”

Activitatea debutează cu întâlnirea de dimineață. Copiii vor intra în sala de grupă, în rând câte unul, colindând. Educatoarea va adresa salutul: „Pe covor ne așezăm

Și frumos ne salutăm.”

Salutul: Educatoarea va saluta copiii: „*Bună dimineața, albinuțe frumoșele!*”. Formula de salut: „Inimioara”

Prezența o vom face în manieră interactivă, cu ajutorul unui panou pe care vom atașa fotografiile copiilor prezenți/ absenți.

În continuare, atenția copiilor va fi îndreptată spre *Calendarul naturii* - vom stabili ziua -Joi – 2 decembrie, anul 2021, vom specifica aspectele anotimpului în care ne aflăm și starea vremii din ziua respectivă.

„Calendaru-i încântat,

Că va fi iar completat,

Cu nori, soare, vânt, furtună...

Mai bine cu vreme bună!”

Împărtășirea cu ceilalți-Activitatea de grup: se va realiza, pornind de la o discuție inițiată de către educatoare despre culorile hainelor în care sunt îmbrăcați copiii în ziua respectivă și de ce. (Copiii sunt îmbrăcați în culorile îngerășilor din povestea pe care o vor asculta la DLC.)

Noutatea zilei: „Spirala cu provocări”- Spirala (24 steluțe din aluat de sare și făină) cuprinde bilețele cu câte o provocare pentru fiecare zi dintre 1-24 decembrie (până la Sărbătoarea Crăciunului) și va fi prezentată sub formă de surpriză. Provocarea zilei de 1 decembrie a fost realizarea acestei spirale sau a unei cutii cu provocări. Se deschide bilețelul zilei de 2 decembrie: „Ascultați povestea Cei 4 îngeri ai Adventului și realizați macheta ei!”

Tranziție: „Vine o poveste, vine de departe...”...Se trece de pe covor pe pernițele de pe „Insula de lectură”.

ADE- Domeniul Limbă și Comunicare- Educarea limbajului -”Cei 4 îngeri ai Adventului”- povestirea educatoarei.

Desfășurarea activității de educare a limbajului:

Introducerea în activitate: „Dragii mei, m-am întâlnit cu 4 îngerăși minunați, cărora le-am povestit despre voi...Atunci îngerășii m-au rugat să îi aduc la voi, pentru că vor să vă vadă...și cum pot face acest lucru...doar printr-o poveste....,Vine, vine o poveste, fără de veste,/Din cer către tine/Ascult-o

tare bine!/Povestea are fir vrăjit/Pe-un fus de aur răsucit,/Când firul se va depăna/Povestea va începe așa:”

Anunțarea temei și a obiectivelor: „Povestea se numește „Cei 4 îngeri ai Adventului.”

Prezentarea conținutului povestirii:

Voi povesti consecutiv cu prezentarea momentelor principale prin mânuirea siluetelor = personajele principale din poveste.

PLAN DE IDEI

1. Îngerul cu aripi albastre îi ajută pe pitici să facă pietre colorate.
2. Îngerul cu aripi verzi i-a învățat pe oameni să planteze .
3. Îngerul cu aripi galbene a povestit că un copil special se va naște...păsările cântă, fluturii, animalele se bucură...
4. Îngerul cu aripi roșii a pus lumina și iubirea în inima fiecărui copil/om.

„Lumina și iubirea sunt singurele lucruri care prin împărțire nu se împuținează, ci, dimpotrivă, sporesc!”

Fixarea poveștii:

„Cum se numește povestea?” („...Cei 4 îngerași.”)

„Cu cine ne-am întâlnit în poveste?” („...îngerașii, piticii, animalele, oamenii.”)

„Ce a făcut îngerul cu aripi albastre/ verzi/ galbene/ roșii?” („Îngerul....”)

Evaluare :

Evaluarea poveștii va fi realizată după realizarea machetei poveștii - activitatea practică realizată de copiii de grupă mare + activitățile la alegere (grupa mică, grupa mijlocie)

Moment de mișcare: Euritmie pe versurile: „Iarna-și cerne mantia grea,

Albă, rece catifea

Îngerul din cer vestește,

Om bun se pregătește

Și lumina o primește!”

Domeniul Om și Societate -Activitate practică:„Soarele, fluturași, păsări, animale”- rupere de hârtie, lipire.

Tranziție: „Îngerașii din poveste” vor invita copiii de grupă mare să se așeze la măsuțe, unde îi așteaptă materialele pregătite pentru activitatea practică, iar pe cei de grupă mică, mijlocie la turul sectoarelor de activitate: ARTĂ, NISIP ȘI APĂ, JOC DE MASĂ.

Copiii observă și identifică materialele de lucru, li se va prezintă o lucrare model și li se explică modul de lucru: ruperea hârtiei, mototolirea ei și lipirea pe siluetele pregătite.

După exercițiile pentru încălzirea mânuțelor, grupa mare realizează sarcinile primite.

Pe durata desfășurării activității, educatoarea va acorda sprijin și indicații individuale copiilor care au nevoie. Lucrările finalizate de copiii de grupă mare vor constitui parte a machetei de poveste, alături de sarcinile îndeplinite de copiii de grupă mică și mijlocie.

La centrul *Joc de masă* copiii vor recompune îngerașii pe tabla magnetică - puzzle magnetic.

La centrul *Artă* copiii vor picta pietricele.

La centrul *Nisip și apă* copiii vor planta diverse semințe.

Jurnalul zilei: Activitatea zilei se încheie cu realizarea machetei de poveste și rememorarea activităților zilei.

Înainte de a trece la jocurile recreative, vom avea un *Moment de reflecție* asupra activităților educative pe care le-am desfășurat. În acest moment, copiii sunt adunați cu toții și vor privi asupra sarcinilor pe care le-au rezolvat. Ei vor descrie cum s-au jucat cu materialele puse la dispoziție și ce au realizat cu ajutorul lor. Își vor putea exprima părerea despre activitatea preferată a zilei.

Evaluarea activității: Se emit aprecieri generale și individuale din partea educatoarei referitoare la comportamentul copiilor și la activitatea desfășurată.

Jocurilor și Activităților recreative (ALA2): „Hai acum să ne distrăm,

Împreună să ne jucăm.”

JOC DE MIȘCARE: – *”Aleargă și grupează-te după culoare!”* Se anunță titlul jocului și se prezintă regulile acestuia. Pe jos vor fi așezate 4 cercuri în culorile îngerașilor din poveste. La semnalul educatoarei – bătaie din palme, copiii aleargă prin sala de grupă. La semnalul următor – sunet de clopoțel, copiii se grupează în jurul cercului corespunzător culorii bluziței fiecăruia. Se repetă jocul de mai multe ori.

JOC DE RELAXARE: Copiii primesc fâșii de hârtie colorată pe care vor rupe bucățele după care vor alcătui din ele o „Inimă uriașă”= Momentul final al activității integrate.

“LUCA- NAPJA”- TRADIȚIE MAGHIARĂ

Educatoare: prof. Varga Kinga- Andrea

prof. Bachman Maria

Grădinița cu Program Prolungit Nr. 5, Reghin

În calendarul catolic și reformat, ziua de 13 decembrie apare ca sărbătoare a prenumelui Luca.

Pe vremuri această zi se remarca, prin sărbătoarea:” Ziua – Luca”. În această zi sătenii aveau ritualuri menite să protejeze animalele din gospodărie. De exemplu: femeile în această zi nu munceau, ca să aibă ouă găinile tot anul, iar caii au fost periați, ca să strălucească, și să fie ocrotiți de boli.

În această zi bărbații începeau să sculpteze un scaun de lemn, care se numea ” Luca- széke”. Acest scaun trebuia pregătit treptat în fiecare zi, și trebuia terminat până în ajunul Crăciunului, și dus la biserică. Un alt obicei era udatul cojii cepei, sau încolțitul grâului, pentru a prezice vremea, și umuitatea pământului în următorul an.

Fetele aveau obiceiul de a prepara găluște, în care ascundeau câte un bilețel cu numele băieților din sat. Aceste găluște erau fierse, iar care se fierbea cel mai repede și urca cel mai repede deasupra apei era scos. Această gălușcă prezicea numele băiatului cu care se căsătorea. În această zi, ziua era cea mai scurtă din an, iar noaptea cea mai lungă. Din această cauză sătenii își ocroteau familiile, și animalele de vrăjitoarele rele. Fetele își pregăteau în această zi coronițe, pe care puneau lumânări. Prin aceasta se spunea, că prin lumina lumânării străluceau, și rămâneau frumoase tot anul. În timp ce purtau coronițele spuneau următoarele versuri:

„Láng, láng, Luca – láng,
világítson fényed ránk,
az utcában, a szobában,
fény legyen az új ruhánk!”

Aceste tradiții și obiceiuri se moșteneau din generație, în generație.

Și noi în grupa maghiară, în 13 decembrie, am ținut o Zii Tematică denumită:” Luca- napja”. În această zi am discutat despre aceste tradiții, am observat imagini, filmulețe, am răsfoit cărți, prin care se explicau aceste tradiții străvechi. Am preparat găluște, am confecționat coronițe pentru fete, ne- am jucat de-a vrăjitoarele. În acest fel încercăm să le facem cunoștință preșcolarilor cu obiceiurile și tradițiile străvechi, și cu viața de la sat din acele vremuri.

TRADIȚIA UNICĂ A BELCIUGARILOR

Prof. MAIER CODRUȚA

GRĂDINIȚA CU PROGRAM PRELUNGIT NR. 5 REGHIN

Sărbătorile de iarnă vin, pe meleagurile din Bistrița cu o serie de tradiții strămoșești aparte, unice și asupra cărora ne închinăm cu mare respect. De la împodobitul bradului cu nuci, mere, biscuiți, bomboane argintate și umblatul cu colindul din casă în casă, până la tradiții precum Turca, Viflaimul sau Irozii, locuitorii acestei zone au păstrat cu sfințenie zestrea culturală.

Ajunul Crăciunului vine, în Bistrița-Năsăud, cu obiceiuri care mai de care mai frumoase. Sub denumirea de ”sărbători de iarnă”, denumire lansată din folcloristica interbelică, al cărei înțeles a fost apoi modificat, timp de jumătate de secol, s-au cuprins sărbătorile Crăciunului, ale Anului Nou și ale Bobotezei. Aceste sărbători sunt cele mai complexe manifestări folclorice în viața satului românesc, atât datorită grupării lor în jurul Anului Nou, cât și bogăției și varietății folclorice care le înnobilează. Ele se desfășoară în perioada 24 decembrie - 7 ianuarie, și au ca tematică îmbinarea elementelor laice cu cele religioase. Ca manifestări folclorice, ele cuprind: colindatul de Crăciun, Anul Nou, mai rar de Bobotează, teatrul popular „Irozii”, „Plugușorul” și teatrul cu măști „Turca”.

Colindatul este o datină străveche care s-a păstrat până astăzi. Copiii încep colindatul în ziua de Ajun, pentru ei fiind motiv de mare bucurie, așa că nu îi oprește nici gerul, nici ploaia și nici noroiul, sunt o adevărată revărsare de viață pe ulițele satului. Drept răsplată pentru colindat ei primesc covrigi, mere, nuci, dulciuri. La lăsarea întinericului, ei se retrag la casele lor. În seara de Crăciun merge tineretul la colindat, iar după miezul nopții pornesc cei mai în vârstă. Colindătorii sunt serviți cu cozonac, fructe, prăjituri, țuică, vin iar rudele mai apropiate sunt servite cu sarmale, cârnați prăjiți și caltaboși.

Colindul Belciugarilor este o tradiție unică de Crăciun, care se mai păstrează încă în satele de pe Valea Ilvelor, din județul Bistrița-Năsăud. Este un obicei bine păstrat de săteni care sunt convinși că belciugarii le vor aduce bogăție în anul care vine. Se spune că ceata nu scapă nici o casă din fereastra căreia arde o lumină. Turca propriu-zisă sau capra este confecționată dintr-o bătă (bota – în graiul zonei) de circa un metru, la capătul căreia sunt fixate două bucăți de lemn ce imită un cap pe capră, o falcă stabilă și una mobilă, prin lovirea de falca de sus, se produce un sunet ritmic. Ceata este formată din minimum trei copii: primul, costumat anume, joacă turca, al doilea descântă, sărind pe lângă turcă, iar al treilea copil cântă din trișcă (vechi instrument muzical popular de suflat, făcut din trestie, soc, asemănător cu un fluier fără găuri) sau cimpoi (mai nou și alte instrumente de suflat sau chiar acordeon). În seara de Ajun, un grup de tineri, costumați în turcă și urși, conduși de o cătană, pornesc la colindat pe la casele oamenilor, prezentând obiceiuri și tradiții din zona de munte. Capra trebuie să bată cu piciorul

în pământ, în ritmul muzicii, și o face să clămpănească din fălcile de lemn cântând: ”Ța, ța , ța, căpriță, ța..!” La final, Turca își primește plata luând în gură bacnotele care i se oferă.

Etnografi spun că obiceiul Belciugarilor este unul de origine greco-romană și nu are nimic de-a face cu creștinismul, însă este acceptat de preoți deoarece conține texte amuzante, iar locuitorii din zona Ilvelor abia îi așteaptă pe colindători, deoarece spectacolul pe care îl oferă poate fi văzut o singură dată pe an, de Crăciun. Întrucât se crede că gospodăria în care joacă Belciugarii va fi bogată în anul care vine, toată lumea îi așteaptă cu nerăbdare.

O colindă veche, de 200 de ani, cea care vestește nașterea lui Isus a fost păstrată prin viu grai și este interpretată numai de bărbați în seara de Ajun în comuna Monor, pe Valea Șieului. Colinda se numește „Vineșul mare” și ea a fost învățată de fiecare fecior de la tată sau bunic. În sat este considerată drept „colinda gazdei” pentru că bărbații o cântă numai la casele celor mai gospodari oameni din sat. Feciorii, câte 10-15, se adună pe înserate, pe ulița satului, în fața casei unuia dintre ei, gătiți în straie de sărbătoare. Fiecare se îmbracă cu costumul popular pe care îl au moștenit de la bunici, costum format din cușmă, cămașă, curea, pantaloni de lână și cizme. Peste cămașă se pune pieptarul și cojocul. Bărbații văd atunci, pe loc, ce colinde cântă și ordinea gospodariilor la care merg. Colinda este cântată pe două voci, bărbații împărțindu-se în două grupuri, un grup cântă primul vers, cel de-al doilea urmând să fie cântat de ceilalți colindători.

Alte trei obiceiuri: ”Steaua, Viflaimul, Irozii” par să fie pe cale de dispariție, acestea fiind păstrate doar de membrii unor ansambluri folclorice, care au obiceiul de a le prezenta în diverse festivaluri.

Cu Steaua, umblă trei feciori care îi întruchipează pe cei trei magi și cântă de regulă ”Trei crai de la răsărit”. Cel din frunte poartă o stea din lemn cu cinci colțuri, împodobită cu panglici tricolore. Pe când, în cazul Irozilor, personajele sunt Irod, doi ostași romani și trei magi care îl apără pe prunc de Irod. În schimb, pe valea Ilvelor este foarte bine păstrat obiceiul ca sătenii să fie colindați de Belciugari. În satul Ilva Mare, în seara de Ajun de Crăciun, umblă Belciugarii la colindat iar calea lor e deschisă de o ceată de fete îmbrăcate în costume populare și încălțate cu opinci, care au grijă să-i aștepte pe feciori în fiecare casă.

În fiecare an, colindătorii din Bistrița dăruiesc pe scenă deschisă momente speciale, de neuitat pe care toți românii au ocazia să le trăiască de sărbători. Aceste colinde constituie punct de reper al autenticului din Bistrița și scoate în evidență faptul că bistrițenii dețin printre cele mai frumoase tradiții păstrate din moși strămoși.

PRAJITURA CU URDA

Prof. Bumbu Mihaela

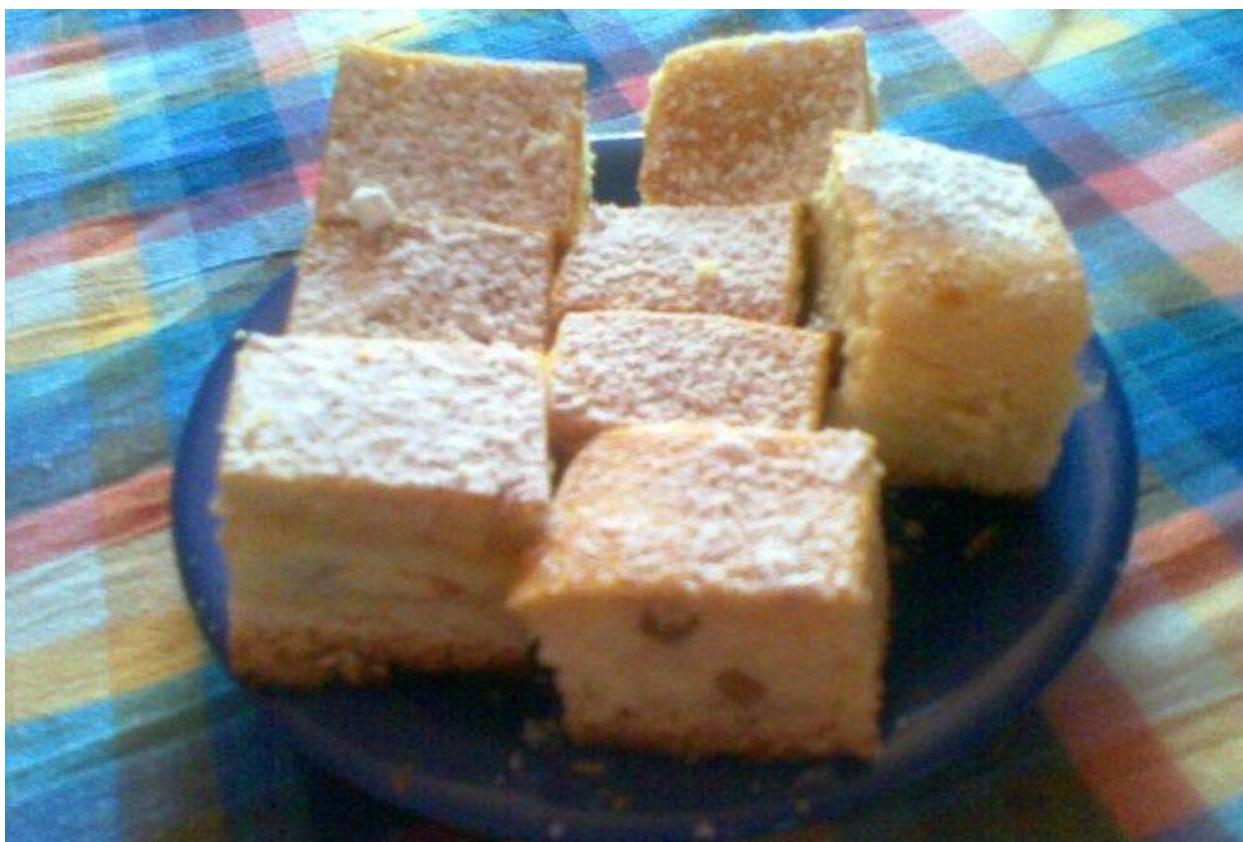
Gradinita cu Program Prelungit Nr. 4, Reghin

INGREDIENTE NECESARE:

-6 oua, 1 ½ cu zahar, 2 ½ - 3 cani cu faina, 1 ½ cana cu lapte, 1 ½ praf de copt, ¼ cana cu ulei.

Se face o crema de blat din cele 3 oua amestecate bine cu zaharul, uleiul, cana de lapte in care se amesteca praful de copt si faina. Blatul se toarna in tava unsa si tapetata cu faina. Peste blat se pune urda amestecata cu 3 oua si zahar dupa gust. Se coace la foc mic.

Cand se raceste se pudreaza cu zahar pudra si vanilie.

TRADIȚII ȘI OBICEIURI DE CRĂCIUN

Prof. CIRILESCU SANDA ELENA

ȘCOALA GIMNAZIALĂ "KEMENY JANOS" BRÂNCOVENEȘTI

Nașterea Domnului Iisus Hristos este sărbătorită în zilele de 25, 26 și 27 decembrie, iar seara de 24 decembrie este cunoscută și sub denumirea de Ajunul Crăciunului. Sărbătoarea Crăciunului datează încă din secolul al IV-lea.

Tradițiile Crăciunului au fost îmbogățite de la an la an. Cei mici îl așteaptă an de an pe Moș Crăciun cu plete dalbe, care vine cu tolba încărcată de cadouri pentru copiii cuminiți. Cu câteva zile înainte de Crăciun se împodobește bradul cu ornamente de culori diferite: roșu, verde, auriu, argintiu, albastru, roz, mov.

Una dintre cele mai îndrăgite tradiții de Craciun este mersul cu colindul. În prima zi de Crăciun, colindătorii merg din casă în casă cu steaua în mână și le vestesc oamenilor nașterea lui Iisus prin colinde. Se spune că acela care nu le deschide poarta colindătorilor va avea parte de un an neroditor și de ghinioane în casă, cauzate de zgârcenia de care a dat dovadă.

Din cadrul ritualului colindelor fac parte cântecele de stea, vifleemul, plugușorul, sorcova. Se joacă jocuri cu măști (țurca, capra, ursul), teatrul popular, dansuri (căluții, călușarii).

În zilele noastre se merge cu steaua doar în prima și a doua zi de Craciun. Simbolismul acestui colind amintește de steaua care a vestit nașterea lui Isus. Aceasta i-a călăuzit pe cei trei magi în a găsi ieslea în care s-a întâmplat minunea.

Cei care umblă cu steaua cântă colinde, care amintesc de viața Domnului sau „ Steaua sus răsare” și „Trei crai de la răsărit”.

Grupul colindătorilor este primit în casă sau în curte și atunci copiii încep a cânta colindele. La sfârșitul colindului ceata de colindători va primi răsplata. În vremurile vechi ei primeau covrigi, nuci, mere, cozonac. Acum însă ei sunt răsplățiți cu bani.

Un obicei foarte cunoscut în România este „tăierea porcului”. În unele zone ale țării, porcul se taie de Ignat, adică în 20 decembrie. Se zice că porcul care n-a fost tăiat în această zi nu se mai îngrașă, căci și-a văzut cuțitul. Orice familie cu oameni gospodari trebuie să taie porc la Craciun.

Tradiții și obiceiuri cu ocazia Crăciunului în România sunt foarte multe, ele diferind însă în funcție de zona folclorică.

Dintre ele amintim:

- În dimineața de Crăciun este bine să ne spălăm pe față cu apă curgătoare, în care punem o monedă de argint. Vom fi astfel curați ca argintul, feriți de bube și beteșuguri, care vor merge pe vale-n jos.

- În multe sate românești bătrânii fac cu usturoi pragurile casei, a grajdurilor și a șurilor. Apoi merg la animale și membrii casei și îi ung pe frunte în forma crucii. Ei cred astfel că vor fi feriți de strigoii și duhuri rele tot anul viitor.
- În noaptea de Crăciun mulți oameni lasă o lumânare aprinsă, de multe ori la icoana lui Iisus Hristos. Astfel, norocul va vedea casa în întuneric și va putea intra înăuntru.
- Femeia care face colacii pentru Crăciun, se duce în grădină cu mâinile pline de aluat și zice către fiecare pom așa: „măr, păr, etc astfel de rodnic, să fii cum stă aluatul pe mâinile mele”.
- Tot în seara de Crăciun fetele care doresc să-și cunoască viitorul ursit pun sub perna pe care vor dormi săpunul și pieptănul urmând astfel să-l viseze pe alesul lor.
- În seara de ajun, fata care vrea să știe dacă se va mărita anul viitor trebuie să meargă afară. Ia un braț de lemne tăiate mărunt și le va pune sub masă. După ce termină toată lumea de mâncat fata trebuie să le numere. Dacă numărul va fi cu soț ea se va mărita anul viitor.
- În ajunul Crăciunului și zilele următoare omul trebuie să se ferească să se certe fiindcă tot anul va fi în ceartă și ocară.
- În ziua de Crăciun nu se face curățenie și nu se aruncă gunoiul, altfel alungi norocul.
- Se spune că la masa de Crăciun este bine să ascultăm colinde, care aduc armonie în relațiile dintre oameni și belșug în case și pe ogoare. Se consideră că e bine să mâncăm pește la micul dejun, pentru a fi sprinteni în perioada ce urmează.
- Creștinii ortodocși merg înainte la biserică, la Liturghie. Cei ce s-au spovedit se împărtășesc și abia apoi se așază la masa cu familia.

Putem spune că există multe tradiții și obiceiuri legate de acest eveniment și, chiar dacă unele dintre ele au fost înlocuite, multe altele s-au păstrat.

Biscuiți cu cremă de ciocolată și fulgi de nea

Ingrediente: Biscuiți, cremă cu scorțișoară, cremă de ciocolată albă și neagră, ornamente fulgi

Cozonac pufos în formă de stea pentru sărbători

Prof. Liliana Căprar și prof. Oltean Angela

Grădinița cu PP Nr.5 Reghin

Una din rețetele preferate pe care o pregătim întotdeauna pentru Crăciun este cozonacul în formă de stea cu Nutella, care are un blat deosebit de pufos.

Ingrediente:

- 500 g făină
- 300 ml lapte
- 60 g unt
- 2 linguri zahăr pudră
- 2 gălbenușuri
- 1 esență de vanilie
- 1 praf de sare
- 7 g drojdie uscata
- 250 g Nutella

Mod de preparare:

Într-un vas se pune drojdia uscată cu 100 ml lapte călduț împreună cu 4 linguri de făină. Se amestecă obținând o compoziție moale care se lasă la dospit circa jumătate de oră.

Când aceasta a dospit se adaugă restul de făină, untul la temperatura camerei, zahărul, gălbenușurile, un praf de sare și esența de vanilie.

Se frământă puțin câte puțin, adăugând laptele călduț. Când aluatul este foarte bine frământat se modelează sub forma unei bile și se așază într-un castron uns cu ulei. Acesta se va acoperi cu o folie de plastic și se lasă să crească până când își dublează volumul, aproximativ o oră.

După ce aluatul a crescut, se scoate din castron și se taie în două părți egale. Apoi, fiecare bucată la rândul ei în două pentru a avea în final patru bucăți.

Fiecare bucată se modelează sub forma unei bile. Se lasă deoparte cele trei bile, iar cea care a rămas se presară cu făină și se întinde sub forma

unui cerc perfect rotund. Cercul astfel obținut se transferă într-o tavă unsă cu ulei și tapetată cu hârtie de copt. Peste această foaie se va întinde Nutella, urmând să reluăm procesul cu celelalte biluțe rămase, cu excepția ultimei foi peste care nu se va mai întinde Nutella.

Fiecare foaie de aluat se apasă ușor pentru a se suprapune foarte bine. Când toate cele patru foi sunt suprapuse, se pune un pahar la mijloc cu gura în jos, se taie compoziția în sferturi pornind de la gura paharului cu un cuțit foarte bine ascuțit. Fiecare sfert se taie în jumătate, iar fiecare felie dinou în jumătate pentru a obține în final 16 bucăți.

Se îndepărtează paharul din mijloc, se iau câte două fâșii care se răsucesc de două ori spre exterior. Se iau iarăși câte două fâșii, se ridică puțin și se apropie și li se presează puțin capetele. Procesul se repetă până la sfârșit. Cozonacul va mai sta la dospit aproximativ 30 de minute. După care se unge cu un gălbenuș amestecat cu o lingură de apă. Se coace în cuptorul preîncălzit la 175 de grade Celsius aproximativ 45 de minute.

Acest cozonac este delicios și se prepară foarte ușor, rezultatul final fiind unul pe placul copiilor. Vă dorim poftă bună!

TRADIȚIA PLUGUȘORULUI

Prof.preșc. Giurgiu Monica
Grădinița cu Program Prelungit Nr.5, Reghin

Crăciunul, fiind o sărbătoare a bucuriei nașterii Domnului Iisus Hristos, oferă oamenilor prilejuri diferite de a simți și celebra această divină minune. Încă din vremuri străvechi se mențin și se perpetuează diferite tradiții, care îmbracă această sfântă sărbătoare în veselie, speranță și încredere.

Dintotdeauna muzica a fost considerată alifia sufletului, iar cântările creștine adevărate simfonii povătuitoare. Crăciunul și așteptarea Anului Nou nu puteau fi lipsite de vibrația muzicii. De aceea, în preajma sărbătorilor de iarnă vor răsună mereu pe străzi glasuri de colindători și urători. Deși numeroase tradiții sunt cultivate în familie, sunt convinsă că nici o educatoare nu face compromis de la promovarea acestora în rândul preșcolarilor. Ceea ce am constatat eu anul acesta la grupă, a fost faptul că tradiția plugușorului devenise uitată de către băieți, lucru care m-a determinat să îi implic pe aceștia în activități de familiarizare cu această tradiție. Pentru început, am prezentat copiilor un scurt video informativ. Vizionându-l, preșcolarii și-au amintit tradiția, dar vag. Apoi am împodobit împreună un plugușor de lemn, am învățat o urătură și ne-am jucat un joc de rol "În Ajun de Anul Nou", unde băieții au urât fetelor, conform tradiției, gânduri de bine, belșug și sănătate.

Se știe despre urarea cu plugul sau plugușorul, cum i se spune în popor, că este un obicei străvechi agrar, care se mai practică și astăzi în diferite zone ale României, cu precădere în Moldova, dar și în zona noastră a Ardealului. În ajunul Anului Nou, sau în multe locuri, chiar în ziua de Anul Nou, o ceată de urători formată din 2 sau mai multe persoane, băieți –copii sau tineri, ori bărbați proaspăt căsătoriți, pleacă din casă în casă să ureze cu plugușorul. Obicei agrar, cu rădăcini adânci în spiritualitatea românească, plugușorul este o colindă agrară, cu elemente teatrale, având ca subiect munca depusă pentru obținerea pâinii. Plugul, ornat cu hârtie colorată, panglici, cănaci, beteală și flori este o prezență nelipsită în cadrul acestei colinde. Recitarea textului poate fi însoțită de sunetul clopoțelilor sau de pocnetul bicelor. În scenarii mai complexe ale obiceiului apar și instrumente muzicale precum fluierul, cimpoiul, toba, cobza, vioara dar și pocnitori care pot amplifica atmosfera zgomotoasă în care se desfășoară obiceiul. Plugușorul îmbracă straie folcloristice ale unei veritabile ode închinată concomitent naturii, anotimpurilor anului, lucrărilor agrare, care se află la baza prosperității gospodăriilor și nădejdi oamenilor în vremuri mai bune. Este o străveche formă de manifestare a entuziasmului, corelat trecerii peste an. Poezia populară rostită cu plugușorul, este considerată un soi de profeție benefică pentru toți cei ce primesc cetele de urători și îi răsplătesc cum se cuvine.

Urătorii interpretează semnele vremii „iarna-i grea, omătu-i mare” ca o garanție pentru un nou an care se anunță îmbelșugat și pentru care trebuie plătit prețul nămeților la trecerea pragului peste an: „Semne bune anul are/Semne bune de belșug/ Pentru brazda de sub plug”. Formula de încheiere este o formă de salut caldă și aparte: „De urat, am mai ura/Dar ni-i că vom însera/Pe la curtea dumneavoastră/Departate de casa noastră”. În schimbul urărilor de bine, gazdele oferă colindătorilor colaci, fructe, bani sau cârnați. Dacă gazda se demonstrează sărăcuță, urătorii au în repertoriu versuri menite să deschidă „gura pungii”: „Dacă gazda-i sărăcuță/Mâncă zeamă-n tărtăcuță/ Dar dacă ne omenește/ Spor în casă dobândește”.

Poezia însoțitoare plugului diferă de la o zonă la alta, dar se poate recunoaște și identifica ușor. Cea mai cunoscută și populară variantă, pe care am învățat-o și noi în cadrul grupei noastre, este următoarea:

„Aho, aho, copii și frați,
Stați puțin și nu mânați,
Lângă boi v-alăturați,
Și cuvântul mi-ascultați:
Măine anul se-noiește,
Plugușorul se pornește,
Și începe a ura,
Pe la case-a colinda.
Iarna-i grea, omătu-i mare,
Semne bune anul are,
Semne bune de belșug,
Pentru brazda de sub plug!
Ia, mai mânați măăăăăi!
Hăi, hăăăăăi!
Și sunați din zurgălăi!
Hăi, hăi!

Copiii au devenit extrem de încântați și interesați față de activitățile de învățare a tradiției de plugușor, s-au amuzat împodobind plugul și învățând urătura, iar jocul de rol a menținut spiritul ludic și veselia grupei.

OBICEIURI ȘI TRADIȚII ROMÂNEȘTI DE CRĂCIUN ȘI ANUL NOU

Prof. Kellner Codruța-Liliana
GPP Nr. 5 Structură GPN Nr.4, Reghin

Crăciunul la români este o importantă sărbătoare religioasă. În satele românești, unde tradiția se mai păstrează, femeile și bărbații încep pregătirile cu mult timp înainte de această sărbătoare. Bărbații își fac ordine în curte, curăță grajdurile (locurile unde adăpostesc animalele), iar femeile își curăță casele și pregătesc mâncare tradițională specifică acestei sărbători: cozonaci, colaci, sarmale și alte bunătăți românești.

Postul Crăciunului ia sfârșit și fiecare se poate bucura de mâncărurile rituale: preparatele din porc, sarmalele, colacii și cozonacii, prăjiturile și vinul. Cele trei zile de sărbătoare ale Crăciunului aduc liniște și pace în case. Există și o perioadă de post culinar și spiritual ce se ține înaintea Crăciunului, timp de șase săptămâni sfârșindu-se în noaptea de Crăciun.

În Ajun de Crăciun există obiceiul de a se împodobi în casă sau în curte un brad cu diferite globuri, cu beteală ori cu bomboane de ciocolată numite saloane. Simbolul sărbătorilor de iarnă este mult doritul brad de Crăciun. Acesta există în tradițiile românești cu mult înainte de era creștină. Bradul este cel mai important arbore din obiceiurile românești, fiind prezent la cele mai importante evenimente din viața unui om: botezul, căsătoria și înmormântarea. Se consideră că bradul aduce noroc, viață lungă, prosperitate și fertilitate, motiv pentru care oamenii își împodobesc casa cu crengi de brad. În ziua de azi, toată lumea abia așteaptă să împodobească bradul; acest obicei are loc în ajunul Crăciunului sau în noaptea de Crăciun, când Moș Crăciun aduce, pe lângă cadouri, și bradul frumos împodobit cu globuri și beteală.

În Ajun, femeile pregătesc masa de Crăciun, care trebuie să conțină vreo 12 feluri de mâncare, multe dintre acestea fiind din carne de porc, sacrificat cu câteva zile mai înainte.

Sărbătoarea Nașterii Domnului se ține pe 25, 26 și 27 decembrie. În Ajunul acestei sărbători (seara dinaintea zilei de 25) în toate satele din țară începe colindatul. Acesta este cel mai important obicei românesc de Crăciun, grupuri de copii, băieți și fete, femei și bărbați merg din casă în casă și duc vestea Nașterii Mântuitorului prin colindele lor (cântece specific de Crăciun, care conțin acest mesaj). De dimineață colindă copiii cei mai mici, spre după-amiază școlarii, iar către seară colindă tinerii. Cetele de colindători cutreieră ulițele satelor și gospodăriile țărănești, făcând tradiționalele urări, melodiile și textele poetice ale colindelor fiind minunate. Atunci se cântă „O ce veste minunată”, o melodie foarte veche și foarte populară în popor, cât și „O brad frumos”. După ce colindă, ei sunt răsplătiți la fiecare casă cu diferite bunătăți. Colindătorii

sunt primiți cu bucurie deoarece se spune că ei aduc sănătate și un an prosper. Toți colindătorii, indiferent de vârstă, primesc un colac – ce simbolizează soarele sau sunt recompensați cu nuci, mere, dulciuri și, mai recent, bani.

Adevăratul colindat se desfășoară în seara și noaptea de Crăciun. Colindătorii se adună în cete și își aleg un conducător numit de obicei „vătaf” sau „jude”. Colindătorilor propriu-zis li se alătură câțiva flăcăi cu sarcina să poarte, în saci și traiste, darurile primite. Odată intrați în curtea casei, colindătorii își deapănă repertoriul înaintea membrilor casei, adunați în prag, cântecele fiind întotdeauna însoțite de dansuri. Apoi, gazda invită colindătorii în casă, unde înainte de așezarea la masă pentru ospățul comun, vătaful (liderul) cetei poruncește să se cânte alte câteva colinde. Numărul colindelor depinde în mare măsură de rangul gazdei și de belșugul de daruri pe care ea urmează să le ofere colindătorilor. Un alt obicei care în timp și-a pierdut semnificația este mersul cu 'steaua' – un obicei vechi ce se întâlnește la toate popoarele creștine. Acesta avea menirea de a vesti oamenii nașterea lui Hristos: copiii care mergeau cu 'steaua' se deghizau în magi și vesteau marea minune. Între Craciun și Boboteaza (Botezul Domnului; 6 ianuarie) colindătorii umblau cu steaua. Simbolismul acestui colind amintește de steaua care a vestit nașterea lui Isus. Aceasta i-a călăuzit pe cei trei magi în a găsi ieslea în care s-a născut minunea. În zilele noastre se merge cu steaua doar în prima și a doua zi de Craciun. Micul cor al stelarilor, care intră în casă în zilele Crăciunului și cei care umblă cu steaua cântă colinde, care amintesc de viața Domnului sau „Steaua sus răsare” și „Trei crai de la răsărit”. Cântecele de stea românești provin din diverse surse: din lumea bizantină ortodoxă, din lumea bisericii catolice ori creațiile culturale ale neamului nostru. Steaua purtată cu ocazia colindelor se face din lemn ușor și are mai multe colțuri. Se împodobește cu hârtie colorată și are fixată la mijloc o iconiță cu Maica Domnului și Isus Hristos. Când merg cu steaua copiii sunt uneori însoțiti de mascați care poartă și numele de țahondre sau turci (în Ardeal). Aceștia sunt de obicei adulți sau adolescenți care pot avea grijă de micii colindători. Grupul stelarilor trece pe la porțile caselor și întreabă: „Primiți cu steaua?..Primiți cu steaua?”. Se continuă cu „Cine primește/ Steaua frumoasă/ Si luminoasă/ Cu colțuri multe/ Și mărunte/ De la nașterea/ Lui Hristos/ Dăruite.”

La sfârșit spun: Să fii gazdă sănătoasă/ Să plătești colind noastră/ Cu-n colac de grâu frumos/Cum e fața lui Hristos/ Cu-n colac de primăvară/ Fă bine și adu-l afară. Când colindătorii pleacă din casa în care au colindat și în care au fost primiți, colindătorii spun: **“Noi ieșim, Dumnezeu intră”**.

Capra este un obicei care ține, de regulă, de la Crăciun până la Anul Nou. Măștile care evocau personaje biblice sunt înlocuite de masca unui singur animal, al cărui nume variază de la o regiune la alta: cerb în Hunedoara, capră sau țurcă în Moldova și Ardeal, boriță (de la bour) în Transilvania de sud.

În Muntenia și Oltenia, capra e denumită „brezaia” (din cauza înfățișării pestrițe a măștii) și obiceiul se practică mai ales de Anul Nou. Capra se face dintr-un lemn scurt, cioplit în formă de cap de capră, care se învelește

cu hârtie roșie, peste care se pune o altă hârtie, neagră, mărunț tăiată și încrêtită, sau se lipește o piele subțire cu păr pe ea. Cercetătorii presupun că dansul caprei, precum și alte manifestări ale măștilor zoomorfe (care înfățișează animale) întâlnite în satele românești la vremea Crăciunului provin din ceremoniile sacre arhaice închinare morții și renașterii divinității.

Umblatul cu Ursul este întâlnit doar în Moldova, de Anul Nou. Ursul este întruchipat de un flăcău purtând pe cap și umeri blana unui animal, împodobită în dreptul urechilor cu ciucuri roșii. Masca este condusă de un „ursar”, însoțită de muzicanți și urmată, adesea, de un întreg alai de personaje (printre care se poate afla un copil în rolul „puiului de urs”). În răpăitul (zgomotul) tobelor sau pe melodia fluierului și ajutată de un ciomag (băț mare și gros), masca mormăie și imită pașii legănați și sacadați ai ursului, izbînd puternic pămîntul cu tălpile. Semnificația este purificarea și fertilizarea solului în noul an. Există ipoteza că la originea acestui obicei s-ar afla un cult dacic.

În prima zi a noului an, se merge cu Plugușorul și cu Sorcova, obiceiuri ce invocă prosperitatea și belșugul pentru gospodăria celui care primește colindătorii. Se spune că cei care nu primesc cetele de colindători vor avea neazuri și sărăcie în anul ce vine. În ajunul Anului Nou, în Moldova, cete de flăcăi și de bărbați de curând însurați pleacă cu Plugul. Străvechi obicei agrar (care se referă la agricultură – cultivarea pămîntului – ocupație străveche a românilor) derivat dintr-o practică primitivă, trecut printr-un rit de fertilitate, Plugușorul a ajuns o urare obișnuită de recolte bogate în anul care abia începe. Plugușorul este întotdeauna însoțit de strigături, pocnete de bici și sunete de clopoței, dar plugul adevărat, tras de boi, a fost înlocuit cu timpul de un plug miniatural, mai ușor de purtat, sau de buhaiul care imită mugetul boilor. La sate, „Plugușorul” este însă extrem de complex, iar alaiurile care merg din casă în casă duc cu ele chiar un plug. „Aho, aho, ho-ho / Măine anul se-noiește / Plugușorul se pornește / Si începe a brazda / Pe la case a ura / Iarna-i grea, omătu-i mare, Semne bune anul are / Semne bune de belșug / Pentru brazda de sub plug”, sunt primele versuri ale Plugușorului, care tradițional se cântă în ultima zi a anului. De asemenea, odată cu intrarea în Noul An, de Sfântul Vasile, este bine să se ureze pentru bunăstare, iar în acest sens „Sorcova” este cel mai cunoscut colind.

Un obicei de Anul Nou, care aduce mare bucurie copiilor, este umblatul cu Sorcova. Aceștia au o crenguță înmugurită de copac sau o sorcovă confecționată dintr-un băț în jurul căruia s-au împletit flori de hârtie colorată. Numele de sorcovă are originea în cuvântul bulgar surov (verde fraged), făcând aluzie la ramura abia îmbobocită, ruptă odinioară dintr-un arbore. Atingând de mai multe ori persoanele cu sorcova sunt făcute urări de bine și bunăstare celui vizat.

Sorcova, vesela,/ Să trăiți, să-mbătrâniți:/ Ca un măr, ca un păr,/ Ca un fir de trandafir./ Tare ca piatra,/ Iute ca săgeata./ Tare ca fierul,/ Iute ca oțelul./ La anul si la multi ani!

Sărbători fericite!

UMBLATUL CU COLINDUL ÎN ARDEAL

Prof. Valter Maria/ prof. Moldovan Florina

G.P.P. nr. 5 Reghin

Crăciunul reprezintă cea mai frumoasă perioadă a anului, este momentul din an în care ne dorim să fim aproape de familie, de prieteni și de cei dragi. Pe lângă mese întinse pline cu fel de fel de bunătăți, brazi împodobiți și case decorate de sărbătoare, fiecare zonă din țara noastră are parte de frumoase obiceiuri care încă se păstrează.

De la Crăciun până la Anul nou se aud colinde, chiuituri, suntete de clopoței și bătăi de bici, toate vestind nașterea pruncului Iisus și exprimând bucuria acestei minunate perioade din an. Timpul a schimbat mult ceea ce înseamnă tradiție, mai ales în zonele urbane, dar au rămas amintirile celor ce cândva au fost copii, iar din poveștile lor am adunat câteva obiceiuri din comuna Crăiești, județul Mureș.

Colindatul era împărțit pe grupe de vârstă, iar cei care deschideau tradiția erau copiii de vârste mici, preșcolari și școlari mici. Aceștia se întâlneau pe tot parcursul postului la unul din copiii grupei și pregăteau colindele pentru ziua de Ajun. Îmbrăcați în haine noi de lână țesută și cu straița în spate porneau dintr-un capăt de sat până în celălalt să adune cât mai mulți covrigi, mere, biscuiți. Plata colindei nu era în bani sau dulciuri ca astăzi, dar asta nu îi ținea în casă în ziua de Ajun. Colinzile de bază nu erau cele pe care le cunoaștem cu toții astăzi, sunt colinde precum „Colinda-om colinda” și „Domn, Domn și a Nost Domn”, „Steaua”.

Spre seară porneau cu colinda copiii cei mari, aceștia nu mai pimeau covrigi și mere, ei intrau în casele oamenilor, erau așezați la masă și ospătați cu mâncare și prajituri. Aveau un alt repertoriu de colinde, precum “Deschide ușa creștine”, „Ce vedere minunată”, colinde care ne sunt cunoscute și nouă.

Este păcat să pierdem tradiția, să ne uităm rădăcinile și să nu cunoaștem partea a trecutului nostru, astfel am cules două din colinde vechi ale satului Crăiești și doresc ca acestea să fie cunoscute și de alți cititori.

Prima colindă veche și pe care am auzit-o colidată de bătrânii satului, care își amintesc cu drag mersul la colindat în perioada copilăriei este „Colo, colo sus la munte”.

Colo, colo, sus la munte

Colo, colo sus la munte,

Oi lerui Doamne,

Sunt vreo trei turme de oi

Oi lerui Doamne,

Și vreo trei păcurărei

Oi lerui Doamne,

Și pe unu l-o mânatu,

Oi lerui Doamne,
Să dea oile în satu
Oi lerui Doamne,
El oile le-o bătutu,
Oi lerui Doamne,
Mare lege i-o făcutu,
O lerui Doamne,
Or să-l puște, or să-l taie
O lerui, Doamne
Pe mine nu mă- mușcați,
Oi lerui Doamne,
Numa copii mi luați
Oi lerui Doamne
Și pe mine mă- ngropați
Oi Lerui Doamne,
În strunguța mieilor
Oi lerui Doamne,
Și în staul oilor.

Domn, Domn și-a nost Domn

Pe noi Crăciun ne-o mânatu'

Domn, Domn, și-a nost Domn,

Să umblăm la colindatu

Domn, Domn, și-a nost' Domn

N- ați văzut , gazdă, văzut-o

Domn, Domn, și-a nost' Domn

N- ați văzut pe Iisus Sfântu

Domn, Domn, și-a nost' Domn

Că noi și de l-am văzutu

Domn, Domn, și-a nost' Domn

Că noi nu l-am cunoscutu

Domn, Domn, și-a nost' Domn

Că- i în poarta lui Pilatu

Domn, Domn, și-a nost' Domn

Sus pe cruce ridicatu,

Domn, Domn, și-a nost' Domn.

Mare rege i-o făcut-o,

Domn, Domn, și-a nost' Domn

Cu sulița l-o străpunsu

Domn, Domn, și-a nost' Domn

Grupele mari de colindători erau formate din vecini și prieteni care se colindău pe rând, intrând pe la fiecare component al grupului. Tradiția spune că seara de colindat începe de la preotul satului, astfel, în seara de Ajun, acesta se pregătea pentru a-și primi în casă colindătorii satului. În unele sate această tradiție se păstrează și acum cu sfințenie, pe când în altele, s- a pierdut în timp.

Din seara de Ajun și până la bobotează, colindele se aud pe ulițele satului și anunță bucuria Nașterii lui Iisus.

Ziua și noaptea de Anul Nou, aduce alte tradiții, precum Umblatul cu turca, Plugușorul și Vergelul.

Umblatul cu turca este un moment simpatic, în care un băiat mai solid de costumează în turcă și dansează precum îi cântă din muzicuță însoțitorul. Ca să fie mai amuzant, acesta îi sperie pe găzdași imitând mușcatul cu botul turcii. La finalul dansului, turca primește bani în cioc și plecă mai departe.

„Vergelul” nu se mai practică de mulți ani în satele din zona noastră, dar era organizat în seara de revelion pentru tinerii necăsătoriți. Li se puneau la îndemână diferite obiecte pentru a extrage cu ochii legați, iar obiectul extras prevestea însușirile viitoare/ lui soț/ soție.

Dacă obiectul era un cărbune viitorul partener avea să fie negru și urât ca tăciunele, banii descriau bogăția, piaptânel frumusețe, etc.

Tradițiile sunt frumoase și ar trebui menținute, iar acolo unde s-au pierdut aduce în atenția celor tineri.

TRADIȚII ȘI SUPERSTIȚII

MERSUL CU CAPRE ȘI UMBLATUL CU URSUL

Prof. Bucur Alina și prof. Baciș Paula

G.P.P. nr. 5 Reghin

Am ales aceste obiceiuri de iarnă pentru că în serbările tradiționale de Crăciun, îmbrăcați în costume populare, copiii au fost fascinați să interpreteze aceste roluri. Replicile hazlii ale caprei și ale interlocutorului întotdeauna au stârnit voie bună și admirația părinților.

Coborât din vechime, parcă de când e lumea lume (vorba lui Amza Pellea), mersul cu capra ține de la Crăciun până la Anul Nou.

Măștile care evocă la Vicleim personaje biblice sunt înlocuite aici de masca unui singur animal, al cărui nume variază de la o regiune la alta: cerb în Hunedoara, capră sau țurcă în Moldova și Ardeal, boriță (de la bour) în Transilvania de sud.

În Muntenia și Oltenia, capra e denumită “brezaie” (din cauza înfățișării pestrițe a măștii) și obiceiul se practică mai ales de Anul Nou.

Masca este însoțită de o ceată zgomotoasă, cu nelipsiții lăutari ce acompaniază dansul caprei. Capra saltă și se smucește, se rotește și se apleacă, clămpănind ritmic din fălcile de lemn.

Un spectacol autentic trezește în asistență fiori de spaimă. Mult atenuat în forma sa citadină actuală, spectacolul se remarcă prin originalitatea costumului și coregrafiei.

Cercetătorii presupun că dansul caprei, precum și alte manifestări ale măștilor zoomorfe (căiuții – feciorii travestiți în cai, turca – masca de taur) întâlnite în satele românești la vremea Crăciunului provin din ceremoniile sacre arhaice închinare morții și renașterii divinității. Iată cum descrie, mai jos, Tudor Pamfile în clasicul său studiu despre obiceiurile de Crăciun.

„Capra se alcătuește dintr-un lemn scurt, cioplit în formă de cap de capră, care se învelește cu hârtie roșie. Peste această hârtie se pune o altă hârtie neagră, mărunț tăiată și încrețită în forma părului. În loc de aceasta se poate lipi și o piele subțire cu păr pe ea. În dreptul ochilor se fac în lemn două scobituri unde se pun două boabe de fasole mari, albe, cu pete negre, peste care se lipește hârtia neagră cu încrețituri sau pielea cu păr. În loc de urechi, capra are înțepenite în scăfărlie două găvane de lingură. Pe ceafă are patru cornițe, frumos împodobite cu hârtie colorată, pe care se află înșirate șiraguri de mărgele sau hurmuzi. În dosul coarnelor se află înțepenită o oglindă care răsfrânge foarte mândru lumina de pe la casele unde intră capra noaptea.

În cele două fălci de sus ale scăfărliei, se pune falca de jos, care se mișcă în jurul unui cui care nu se vede. Această falcă este îmbrăcată la fel ca scăfărlia. Sub ceafă este o gaură în care se înțepenește un băț

lung de un cot, de care se ține capra. De partea de dinaintea fâlcii de jos se află atârnat un clopoțel, iar de partea de dinapoi se află legată o sârmă.

Dacă această sârmă se lasă slobodă, partea de dinaintea fâlcii de jos atârână și astfel gura caprei se deschide. Dacă s-ar trage scurt de sârmă, gura caprei s-ar închide printr-o clămpăneală seacă, de lemn. Firește, clopoțelul sună. Atât bățul, cât și sârma sunt acoperite cu un sac de formă tronconică, de pânză groasă de sac, care, spre a sta umflată și a acoperi pe cel care va ține capra de băț, va clămpăni-o și va juca-o, are legate pe dinăuntru niște cercuri de sârmă sau de lemn”.

În continuare voi prezenta cateva dintre versurile folosite într-o serbare de Crăciun, realizată cu copiii la grupa mare:

Ta, ta, ta caprita ta,

Sari caprita pe picioare

Sa cantam cate o urare.

Sari caprita pe-un picior

Bucuria tuturor.

Belsugul sa va sporeasca

Și copiii mari sa creasca!

Ta, ta, ta caprita, ta!

DESCANTEC:

„Ciucur, mugur de matasa, pier oile de calbeaza

Caprele de vreme rea, moare și turcuta mea!

Deocheata ori speriată, învi-o, Doamne, odată!

Am auzit din batrani un descântec tare bun,

Un descantec bătrânească turca s-o inveselesc.

Hai caprita sa jucăm

Cu totii sa ne bucuram si la anu care vine

Sa ne intalnim cu bucurie!

Și acum hai să plecăm

Alte case sa colindam

Hai caprita, hai afara

Ca la anu venim iara!”

Spre deosebire de capră, umblatul cu ursul de întâlnit doar în Moldova, de Anul Nou. S-a avansat chiar ipoteza că la originea acestei datini s-ar afla un cult traco-getic. Ursul este întruchipat de un flăcău purtând pe cap și umeri blana unui animal ucis, împodobită în dreptul urechilor cu ciucuri roșii. Alteori, masca este mai simplă: capul ursului se confecționează dintr-un schelet de lemn acoperit cu o bucată de blană, iar trupul dintr-o pânză solidă, astfel ornată încât să sugereze perii maronii caracteristici.

Masca este condusă de un “ursar”, însoțită de muzicanți și urmată, adesea, de un întreg alai de

personaje (printre care se poate afla un copil în rolul “puiului de urs”). Ațâțat de ursar (Joacă bine, măi Martine/Că-ți dau pâine cu măslina), în răpăitul tobelor sau pe melodia fluierului, ținându-și echilibrul cu ajutorul unui ciomag, masca mormăie și imită pașii legănați și sacadați ai ursului, izbînd puternic pămîntul cu tălpile.

Jocul trebuie să fi avut, la origine, rolul de a purifica și fertiliza solul în noul an. Reprezentația, foarte asemănătoare cu cea pe care o dau ursarii țigani cu un animal domesticit în orice moment al anului, se încheie cu obișnuitele urări adresate asistenței. (Sorin Lavric, Cartea de Crăciun)

SĂRBĂTOAREA DE CRĂCIUN

Prof. Înv. Preșcolar Dan Varvara Elena

G.P.N. Hodac

Sărbatoarea Crăciunului a fost și va fi cel mai important eveniment al copilăriei.

Chiar dacă suntem adulți ne aducem aminte cu bucurie acele sentimente care le simțeam în preajma Crăciunului.

În săptămâna dinainte de Nașterea Domnului împreună cu mama și sora mai mare făceam curățenie în toată casa, și pregăteam cele necesare pentru masa de Crăciun. În ajunul Crăciunului ne trezeam de dimineată, mama înmuia colacul (cozonacul), iar noi ne ocupam de focul la cuptor, să fie încins (adică să fie destul de încălzit) pentru a se coace cozonacul și pâinea. Din aluatul de pâine împleteam covrigi pentru colindători, adică pentru copii.

Așteptam cu nerăbdare să se apropie lasarea serii ca împreună cu alți copii să mergem la colindat. Nu primeam bani, primeam covrigi, nuci sau mere și unele familii ne ofereau bomboane de pom. Când trăistuța era plină mergeam acasă să o golim și mergeam din nou la colindat, urmăream să nu rămână nici o casa necolindată, așa era datina.

Apoi, când ne întorceam acasă ne ocupam de împodobitul bradului, aveam bomboane, covrigi, nuci și mere primite la colindat, acelea erau podoabele pentru bradul de Crăciun.

Pe foc fierbeau găluștele (sarmalele), cu păsat, acestea erau nelipsite de pe masa de Crăciun, masa era încărcată cu cozonaci, friptură, răcitură (piftie) și de toate în așteptarea colindătorilor.

Mai târziu, cam după ora 22, începeau colindele frumoase ale celor mari, nu puteam adormi eram fermecați de glasul colindătorilor care răsuna în tot satul.

Rețetă de prăjitură

Prăjitură tăvălită

- 5 ouă,
- 150 ml. Lapte,
- 150 grame zahăr,
- 150 grame margarină (unt) la temperatura camerei,
- 1 plic de praf de copt,
- 1 plic de zahăr vanilinat,
- 200 grame făină.

Se mixează zahărul împreună cu ouăle până devin spumoase, se adaugă laptele, margarina, praful de copt și zahărul vanilinat, se mixează continuu până devine omogenă compoziția, apoi se adaugă făina treptat, se amestecă bine să nu rămână cocoloașe.

Se pune într-o tavă tapetată cu hârtie de copt la 180 de grade pentru aproximativ 30 de minute.

Când se răcește se porționează în cubulețe.

Pentru sirop:

- 250 ml lapte,
- 150 grame zahăr + 2 linguri cacao,
- 250 grame unt,
- Esență rom (sau vanilie).

Se fierbe laptele, zahărul și cacao, apoi se adaugă untul și esența.

Se lasă să se răcească un pic (să se răcească) apoi se introduc bucățelele de preajitură pe rând și se dau prin nucă măcinată, amestecată cu zahăr vanilinat.

TRADIȚII ȘI OBICEIURI DE BOBOTEAZĂ LA DEDRAD

Prof. LAZAR ADRIANA

Prof. MOLDOVAN VIOLETA

G.P.P. nr.5 REGHIN

Botezul Domnului sau Boboteaza este una din cele mai populare sărbători ale Ortodoxiei, așa că dedrătenii o sărbătoresc așa cum se cuvine. În ajunul acesteia, credincioșii postesc și se pregătesc într-un mod special pentru a întâmpina marele praznic. Aceștia primesc preotul cu "botezul" sau cu "Iordanul", care le binecuvântează locuințele și gospodăriile cu Agheasmă Mare. Boboteaza ocupă un loc special mai ales în viața credincioșilor de la sate, unde cu acest prilej sunt organizate o serie de datini și obiceiuri ce au rolul de a da o aură aparte acestui praznic împăratesc.

Botezul Domnului se prăznuiește în fiecare an la 6 ianuarie, în amintirea botezului Mântuitorului Iisus Hristos în râul Iordan de către Sfântul Prooroc Ioan și a Arătării Preasfintei Treimi.

În tradiția Bisericii, de Bobotează firea apelor se sfințește, toate râurile și apele fiind considerate binecuvântate. La sate, unde credința de veacuri a strămoșilor și-a pus mai pregnant amprenta în viața de zi cu zi, în prima săptămână după sărbătoare, creștinii nu spală cu apă din râuri, ci îi acordă o cinstită deosebită, considerând-o sfințită.

La Dedrad în Ajunul Bobotezei se purifică oamenii și gospodăriile, prin stropirea lor cu apă sfințită, se desfășoară practici de stimulare a rodului pământului, dar sunt impuse și interdicții pentru a asigura bunăstarea și sănătatea credincioșilor în noul an. Totodată, în ajun, fetele mari postesc ca să aibă bărbați buni și cuminiți, iar femeile fac piftie ca să le fie tot anul fața fragedă ca piftia. La sfințirea caselor și creștinilor de către preot, fetele încearcă să fure fire de busuioc din găleata cu agheasmă, ca să le pună la cap, sub pernă, și să-și viseze ursitul.

Atât Ajunul, cât și Boboteaza sunt favorabile și prognozelor meteorologice. Este îndătinată tradiția la români că dacă Ajunul Bobotezei este ploios, tot anul va fi ploios, iar încotro stropește preotul cu busuiocul, de acolo vor veni ploile peste an. De asemenea, dacă în ziua de Bobotează este vreme frumoasă sau va bate crivățul, oamenii cred că va fi un an îmbelșugat și o vară frumoasă. Femeile în vârsta prezic, cu ajutorul unei cepe, cum va fi vreme anul următor.

Ajunul Bobotezei se serbează prin post, deoarece se spune că cine va posti în ajun de Bobotează va avea noroc tot anul.

În noaptea de Bobotează se deschid cerurile, iar celui care vede acest lucru, Dumnezeu îi îndeplinește dorințele.

Ajunul Bobotezei în calendarul popular precede sărbătoarea propriu zisă, a Bobotezei și este chiar mai importantă decât sărbătoarea în sine. Acest lucru e posibil datorită numărului mare de practici magico-rituale, cât și prin intensitatea sacralității ce se pogoară asupra ei, iar dedrățenii au grijă să le punteze așa cum se cuvine.

BIBLIOGRAFIE:

1. Constantin Eretescu, „*Folclorul literar al românilor*”, Editura Compania, 2007.
2. Narcisa Alexandru Stiuca, „*Sărbătoarea noastră de toate zilele –sarbatori în cinstea iernii*”, Editura Cartea de buzunar, 2005.
3. Olimpia Cota, Maricica Diamant, Natalia Hărșan, Aurelia Lazăr, Moldoveanu Alina, Adriana Liliana, Ionela Serban : „*Tradiții și obiceiurile românești*”, Ed. Nico 2006

TURTA DULCE

Prof. Moldovan Alina Maria / prof. Popa Maria
Școala Gimnazială Șona/ Grădinița cu Program Prelungit Sânmiclăuș

Aluat

- 150 de grame de unt
- 150 de grame de zahăr brun
- 200 de grame de miere de albine
- 1 ou întreg
- ½ linguriță de sare
- 1 linguriță (10 grame) de bicarbonat de sodiu
- 450 de grame de făină + făină pentru presărat planul de lucru
- 1 lingură extract de vanilie
- 1 linguriță scorțișoară pudră
- 1 linguriță ghimbir pudră
- ½ linguriță ienibahar pudră
- ¼ linguriță nucșoară pudră
- 8 cuișoare
- 2 păstăi de cardamom

Glazura de albuș:

- 1 albuș proaspăt
- 120 de grame de zahăr pudră
- 1 lingură de zeamă de lămâie

Mod de preparare

1. Se pisează fin cuișoarele și cardamomul. Se adaugă peste făină (450 de grame), urmate fiind de scorțișoară, ghimbir, ienibahar, nucșoară, sare și bicarbonatul de sodiu. Se amestecă bine.
2. Mierea de albine se cântărește într-un castron mare. Se adaugă peste miere untul moale și zahărul. Se mixează totul, apoi se adaugă oul întreg și extractul de vanilie și se mixează în continuare.
3. Peste amestecul cu unt și miere se va adăuga făina cu mirodeniile, în 3 tranșe. La început vom amesteca cu o lingură de lemn, după cea de-a 3-a tranșă de făină va trebui să începem să frământăm. Aluatul nu se frământă mult, doar 1-2 minute, cât să se omogenizeze.
4. Se presară planul de lucru cu făină, se răstoarnă aluatul de turtă dulce din castron și se modelează într-o formă regulată și se înfoliază în folie alimentară.
5. Aluatul astfel împachetat se dă la frigider pentru minimum 8 ore, maximum 72 de ore.

1. După trecerea timpului de odihnă, se scoate din frigider la temperatura bucătăriei. Între timp, se pornește cuptorul și se încinge la 175°C.
2. Se presară planul de lucru cu făină, se despachetează o bucată de aluat de turtă dulce și se așează pe acesta. Aluatul se întinde într-o foaie cu o grosime uniformă de ½cm.
3. Se decupează turta dulce în forme după plac, aceleași sau diferite. Se așează formele decupate în tăvi acoperite cu hârtie de copt, și se coc pe rând, la o înălțime medie, timp de 10-12 minute, până ce prin o tentă aurie iar marginile se colorează ușor.
4. Imediat după coacere, turta dulce va fi foarte fragilă, așa că trebuie să o lăsăm să se răcească bine, în tavă. Când sunt reci, figurinele se întăresc ca niște biscuiți.

Dacă doriți să decorați figurinele cu glazura de albuș, iată cum trebuie să procedați:

1. Albușul crud se pune într-un castron. Se bate cu mixerul până când se formează o spumă densă. Se adaugă zahărul pudră.
2. După ce tot zahărul pudră a fost încorporat, vom adăugat zeama de lămâie și vom mixa cât este nevoie și să se întărească foarte tare, formând creste ferme la suprafață. În această fază, în glazura de albuș se pot adăuga coloranți alimentari.
3. Imediat, o vom transfera într-un poș/pungă rezistentă de nylon.

Figurinele coapte se decorează cu glazura de albuș turnată în fir subțire cu poșul, după fantezie și pricepere. E o activitate la care recomand să îi cooptați și pe cei mici, sigur le va face mare plăcere. După decorare, figurinele se lasă în tăvi, fără ca să se suprapună, până când glazura se întărește complet. Turta dulce de Crăciun cu miere de albine se poate păstra în cutii bine închise, într-un loc răcoros (cămară), 2-3 săptămâni, fără să-și modifice calitățile. Aceste figurine se pretează perfect pentru a fi oferite drept cadou de Crăciun, ambalate într-un pachetel frumos, pentru că sunt în același timp foarte gustoase și foarte decorative.

Spor la treabă și Sărbători fericite!